

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Mass Communication) (Semester - I) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Principles of Mass Communication (MA23101)**

Day & Date: Wednesday, 19-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) संप्रेषणाचे अरिस्टोटेलियन मॉडेलमध्ये ---- नाही.
अ) स्पीकर
ब) भाषण
क) श्रोते
ड) अभिप्राय
- 2) सोर्स मेसेजची सामग्री बदलणारी प्रेक्षक ओळखणारी सर्वात प्रभावी संप्रेषण मॉडेल ---- आहे.
अ) तपकिरी मॉडेल
ब) हॅरल्ड लासवेल मॉडेल
क) डोत्रे हनी मॉडेल
ड) यापैकी काहीही नाही
- 3) ---- संप्रेषण मॉडेलची यांत्रिक सादरीकरण आहे.
अ) शॅनन आणि विव्हर मॉडेल
ब) लसवेल मॉडेल
क) ओसगुड मॉडेल
ड) अरिस्तोटल मॉडेल
- 4) संप्रेषण ही कोणती प्रक्रिया आहे?
अ) एकमार्गी प्रक्रिया
ब) द्विमार्गी प्रक्रिया
क) तीन मार्ग प्रक्रिया
ड) यापैकी नाही
- 5) शब्दसंग्रह आणि व्याकरणाचे योग्य ज्ञान नसणे ही संप्रेषणामधील ---- अडथळा आहे.
अ) भाषिक
ब) तांत्रिक
क) मानसिक
ड) शारीरिक
- 6) संवादाची प्रक्रिया ---- शिवाय अपूर्ण आहे.
अ) प्रतिसाद
ब) माईक
क) लोक
ड) चाहते
- 7) जो संदेश पाठवितो त्याला ---- म्हणतात.
अ) संदेश
ब) चॅनेल
क) प्राप्तकर्ता
ड) प्रेषक
- 8) गर्बनार सामान्य मॉडेल ---- मध्ये विकसित केले.
अ) 1956
ब) 1957
क) 1958
ड) 1959
- 9) टीव्हीच्या ग्राहकांना ---- असे म्हटले जाते.
अ) श्रोता
ब) वाचक
क) वापरकर्ता
ड) दर्शक

- 10) तोंडी संप्रेषण ---- आहे.
 अ) सातत्य ब) खंडित
 क) आंशिक ड) अकस्मात
- 11) ---- द्वारे कव्हेशनल्टी सिद्धांत विकसित केला गेला.
 अ) जॉन डन ब) हेन्री
 क) जॉर्ज गॅर्बनर ड) जॉन मिल्टन
- 12) हेराल्ड लासवेल चे प्रतिमान ---- मध्ये विकसित झाले.
 अ) 1940 ब) 1950
 क) 1948 ड) 1951
- 13) टीव्हीच्या ग्राहकास ---- या नावाने संबोधले जाते.
 अ) श्रोता ब) वाचक
 क) वापरकर्ता ड) प्रेक्षक
- 14) सामाजिक संदर्भाचे प्रतिमान ---- यांनी विकसित केले.
 अ) जॉर्ज गरबर्नर ब) विल्बर श्रम
 क) शानन आणि व्हिवर ड) न्यूकॉब
- 15) चढत्या संज्ञापन प्रक्रियेत संदेशाचा प्रवाह ---- असतो.
 अ) खालून वर ब) वरून खाली
 क) समांतर ड) यापैकी नाही
- 16) खालीलपैकी कोणते जनमाध्यम साधन नाही?
 अ) रेडिओ ब) वृत्तपत्र
 क) टेलिफोन ड) इंटरनेट

प्र.2 टिपा लिहा. (6 पैकी 4)

16

- अ) डान्स प्रतिमान
 ब) माध्यम शिक्षण
 क) संवादाची वैशिष्टे
 ड) समूह संवाद
 इ) संज्ञापन आणि सामाजिकीकरण
 ई) बुलेट सिद्धांत

प्र.3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (4 पैकी 2)

16

- अ) अॅरिस्टॉटल प्रतिमानाचे वर्णन करा.
 ब) माध्यमांच्या संदर्भात गेटकीपिंग म्हणजे काय?
 क) मौखिक आणि अमौखिक संवाद स्पष्ट करा.
 ड) व्यक्ति-व्यक्ति मधील संवाद म्हणजे काय याचे वर्णन करा.

प्र.4 प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (2 पैकी 1)

16

- अ) गर्बर च्या प्रतिमानाबद्दल सविस्तर विवेचन करा.
 ब) ऑसगुड आणि श्रम यांचे संवाद प्रतिमान स्पष्ट करा.

प्र.5 सविस्तर प्रश्नाची उत्तरे लिहा.

16

संज्ञापनाचे मूलतत्वे स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - I) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Principles of Mass Communication (MA23101)**

Day & Date: Wednesday, 19-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions

16

- 1) _____ The ideal theory of mass communication was first proposed.
  - a) 1963
  - b) 1957
  - c) 1956
  - d) 1950
- 2) Most effective communication model that identifies an audience that changes the content of the source message is _____.
  - a) Brown model
  - b) Harold Laswell model
  - c) Donnie Honey model
  - d) None of these
- 3) _____ is the mechanical presentation of the communication model.
  - a) Shannon and Weaver Model
  - b) Laswell Model
  - c) Osgood Model
  - d) Aristotle Model
- 4) Communication is a _____ process
  - a) One - way process
  - b) Two- way process
  - c) Three - way process
  - d) none of these
- 5) Lack of proper knowledge of vocabulary and grammar is the _____ barrier in communication.
  - a) Language
  - b) Technical
  - c) Mental
  - d) Physical
- 6) The process of communication is incomplete without _____.
  - a) Feedback
  - b) Mike
  - c) Public
  - d) Fans
- 7) The person who sends the message is called _____.
  - a) Message
  - b) Channel
  - c) Receiver
  - d) Sender
- 8) Gerbner's general model developed in _____.
  - a) 1956
  - b) 1957
  - c) 1958
  - d) 1959
- 9) In the Aristotelian model of communication _____ not found
  - a) Speaker
  - b) Speech
  - c) Audience
  - d) Feedback
- 10) Verbal communication is _____.
  - a) Continuous
  - b) Discontinuous
  - c) Partial
  - d) Untimely

- 11) Cultivation theory was developed by _____
a) John Dunn   b) Henry
c) George Gerbner   d) John Milton
- 12) Harold Laswell's Model developed in _____
a) 1940   b) 1950
c) 1948   d) 1951
- 13) Customer of the TV is called as _____
a) Listener   b) Reader
c) User   d) Viewer
- 14) _____ Develops the model of social references.
a) George Gerbner   b) Wilber Schramm
c) Shannon & weaver   d) Newcomb
- 15) In upward communication message flow from _____
a) Bottom to top   b) Top to bottom
c) Horizontal   d) None of these
- 16) Which one among there is not a mass media tool?
a) Radio   b) Newspaper
c) Telephone   d) Internet

Q.2 Write short answer. (Any 4 out of 6)

16

- 1) Dance Model
- 2) Media Education
- 3) Characteristics of Communication
- 4) Group Communication
- 5) Communication and Socialization
- 6) Bullet theory

Q.3 Answer the following question. (Any 2 out of 4)

16

- 1) Describe the Aristotle model.
- 2) What do you mean by Gate keeping in Media?
- 3) Explain the verbal and non-verbal communication.
- 4) Describe what is the Inter-Personal communication.

Q.4 Answer the following questions in details. (Any 1 out of 2)

16

- 1) Describe in detail the Gerbner's model.
- 2) Explain the Osgood and Schram circular model of communication

Q.5 Answer the following questions in details.

16

Explain the principles of Mass Communication.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - I) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Print Media (MA23102)**

Day & Date: Thursday, 20-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) — हे 'दीनमित्र' वृत्तपत्राचे संपादक होते.
अ) मुकुंदराव पाटील   ब) श्रीपतराव शिंदे
क) भाऊ महाजन   ड) यापैकी नाही
- 2) भाऊ महाजन यांनी — हे वृत्तपत्र सुरू केले.
अ) काळ   ब) जागृती
क) संदेश   ड) प्रभाकर
- 3) मौलाना आजाद यांनी — वृत्तपत्र सुरू केले.
अ) गजफनर   ब) रास्त गोपतर
क) अल हिलाल   ड) स्टेटसमन
- 4) मोतीलाल घोष यांनी — हे वृत्तपत्र सुरू केले.
अ) अमृत बाजार पत्रिका   ब) इन्किलाब
क) इंडिपेंडेंट   ड) प्रताप
- 5) हिंदू वृत्तपत्र — यांनी सुरू केले.
अ) जी. सुब्रमण्यम अय्यर
ब) शिशिरकुमार घोष आणि मोतीलाल घोष
क) रॉबर्ट नाईट आणि एस. सदानंद
ड) यापैकी नाही
- 6) गजफनर वृत्तपत्र — यांनी सुरू केले.
अ) दादाभाई नौरोजी   ब) मोलाना आझाद
क) कुर्बान हुसेन   ड) लाला लाजपत राय
- 7) लाला लाजपत राय — वृत्तपत्राशी निगडित होते.
अ) अल हिलाल   ब) रास्त गोपतर
क) वंदे मातरम   ड) कॉम्रेड
- 8) वृत्तपत्राच्या नावाची नोंदणी — तर्फे केली जाते.
अ) पीआयबी   ब) आर.एन्.आय.
क) बी.ओ.सी.   ड) यापैकी नाही
- 9) रास्त गोपतर हे वृत्तपत्र — यांनी सुरू केले.
अ) दादाभाई नौरोजी   ब) मोलाना आझाद
क) कुर्बान हुसेन   ड) लाला लाजपत राय

- 10) शि.म. परांजपे यांनी ---- वृत्तपत्र सुरु केले.
 अ) काळ ब) ज्ञानप्रकाश
 क) संदेश ड) प्रभाकर
- 11) वृत्तपत्र मुद्रणासाठी वापरल्या जाणाऱ्या कागदास ---- म्हणतात.
 अ) सायन ब) काळा
 क) निळा ड) पिवळा
- 12) ---- हा वृत्तपत्र सजावटीचा घटक नाही.
 अ) टंक ब) पांढरी जागा
 क) रंग ड) मिडल
- 13) सकाळ वृत्तपत्राची सुरुवात ---- रोजी झाली.
 अ) 01 डिसेंबर 1940 ब) 10 डिसेंबर 1935
 क) 01 जानेवारी 1932 ड) 20 ऑगस्ट 1940
- 14) रॉबर्ट नाईट ---- वृत्तपत्राचे संपादक होते.
 अ) स्टेटसमन ब) इंडिया गॅझेट
 क) न्यू इंडिया ड) इंडियन मिरर
- 15) न.चि. केळकर ---- या वृत्तपत्राचे संपादक होते.
 अ) काळ ब) दीनमित्र
 क) केसरी ड) इंदुप्रकाश
- 16) भारत सेवक समाजाने ---- वृत्तपत्र सुरु केले.
 अ) काळ ब) ज्ञानप्रकाश
 क) संदेश ड) प्रभाकर

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) सुधारक संदर्भात टिपण लिहा.
 ब) आणीबाणी आणि वृत्तपत्रे याविषयी टिपण लिहा.
 क) वृत्तपत्रात सजावटीची तत्वे कोणती?
 ड) गणेश शंकर विद्यार्थी यांच्या विषयी टिपण लिहा.
 इ) लघु आणि मध्यम वृत्तपत्रांना विविध समस्यांना का सामोरे जावे लागत आहे?
 ई) भारतीय वृत्तपत्रांनी 1947 ते 1990 या कालखंडात कोणती कामगिरी केली?

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) इंडियन ओपिनियन आणि महात्मा गांधी
 ब) शतपत्रे आणि लोकहितवादी
 क) पहिल्या वृत्तपत्र आयोगाच्या प्रमुख शिफारसी विषद करा.
 ड) भारतीय पत्रकारितेसाठी राजा राम मोहन रॉय यांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.4 तपशीलासह उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

16

- अ) वृत्तपत्रांनी भारतीय स्वातंत्र्य लढ्याला गतीमान कसे केले? तपशीलांसह चर्चा करा.
 ब) पहिले भारतीय वृत्तपत्र कोणी सुरु केले? याबाबत जनतेची आणि सरकारची भूमिका काय होती. या वृत्तपत्राने काय योगदान दिले?

प्र.5 डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी कोण-कोणती वृत्तपत्रे सुरु केली? या वृत्तपत्रांची उद्दिष्टे आणि वैशिष्ट्ये काय होती?

16

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - I) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Print Media (MA23102)**

Day & Date: Thursday, 20-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose correct alternative.

16

- 1) _____ was editor of 'Deenmitra' newspaper.
  - a) Mukundrao Patil
  - b) Shripatrao Shinde
  - c) Bhau Mahajan
  - d) All of these
- 2) Bhau Mahajan started _____ newspaper.
  - a) Kal
  - b) Jagruti
  - c) Sandesh
  - d) Prabhakar
- 3) Maulana Azad started _____ newspaper.
  - a) Gajafnar
  - b) Rast Goftar
  - c) Al Hilal
  - d) Statesman
- 4) Motilal Ghosh started _____ newspaper.
  - a) Amrut Bazar Patrika
  - b) Inquilab
  - c) Independent
  - d) Pratap
- 5) 'Hindu' newspaper was started by _____.
  - a) G.Subramayam Ayyar
  - b) Shishir Kumar Ghosh and Motilal Ghosh
  - c) Robert Knight and S. Sadanand
  - d) None of these
- 6) Gajfnar newspaper was started by _____.
  - a) Dadabhai Nauroji
  - b) Maulana Azad
  - c) Qurban Hussain
  - d) Lala Lajpat Rai
- 7) Lala Lajpat Rai was related to _____ newspaper.
  - a) Al Hilal
  - b) Rast Goftar
  - c) Vande Mataram
  - d) Comrade
- 8) Title registration of newspaper is done by:
  - a) PIB
  - b) RNI
  - c) BOC
  - d) None of these
- 9) Rast Goftar newspaper was started by _____.
  - a) Dadabhai Nauroji
  - b) Maulana Azad
  - c) Qurban Hussain
  - d) Lala Lajpat Rai
- 10) _____ newspaper was started by S.M. Paranjape.
  - a) Kal
  - b) Dnyanprakash
  - c) Sandesh
  - d) Prabhakar
- 11) _____ does not belong to four basic colors used in newspaper printing art.
  - a) Cyan
  - b) Black
  - c) Blue
  - d) Yellow

- 12) _____ is not an element of newspaper design.
- a) Font
  - b) White Space
  - c) Color
  - d) Middle
- 13) Sakal newspaper was founded in _____.
- a) 01 December 1940
  - b) 10 December 1935
  - c) 01 January 1932
  - d) 20 August 1940
- 14) Robert Knight was editor of _____
- a) Statesman
  - b) India Gazzete
  - c) New India
  - d) Indian Mirror
- 15) N.C. Kelkar was editor of _____.
- a) Kal
  - b) Deenmitra
  - c) Kesari
  - d) Induprakash
- 16) _____ newspaper was started by 'Bharat Sevak Samaj'
- a) Kal
  - b) Dnyanprakash
  - c) Sandesh
  - d) Prabhakar

Q.2 Write answers. (Any Four) 16

- a) Write a note on Sudhakar.
- b) Write a note on 'Emergency and Newspapers'.
- c) What are the principles of newspaper designing?
- d) Write a note on 'Ganesh Shankar Vidyarthi'.
- e) Why small and medium newspapers facing problems?
- f) What role of Indian newspapers play during 1947 to 1990?

Q.3 Write answers (Any Two) 16

- a) Indian Opinion and Mahatma Gandhi
- b) Shatpatre by Lokhitwadi
- c) Describe major recommendations of First Press Commission.
- d) Contribution of Raja Ram Mohan Roy for Indian journalism.

Q.4 Give answers in detail. (Any one) 16

- a) How newspapers give momentum to freedom struggle of India? Discuss with details.
- b) Who started the first Indian newspaper? What was the role of the people and the government in this regard? What did this newspaper contribute?

Q.5 Give answers in 500 words 16

Which newspapers were started by Dr. Babasaheb Ambedkar? What were the aims and characteristics of these newspapers?

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - I) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Reporting and Editing (MA23103)**

Day & Date: Friday, 21-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) वृत्तपत्र कार्यालयातील कोणता विभाग इतर सर्व विभागावर नियंत्रण व देखरेख ठेवतो?

अ) जाहिरात	ब) व्यवस्थापन
क) संपादकीय	ड) वितरण
- 2) खालीलपैकी द्वारपाल कोणास म्हणतात?

अ) वाचक	ब) जाहिरातदार
क) संपादक	ड) व्यवस्थापक
- 3) राज्य शासनाच्या धोरणांचा प्रचार करण्याची जबाबदारी असलेली यंत्रण कोणती?

अ) क्षेत्रीय प्रसिद्धी संचालनालय
ब) माहिती आणि जनसंपर्क महासंचालनालय
क) पत्रसूचना कार्यालय
ड) प्रेस ट्रस्ट ऑफ इंडिया
- 4) वृत्तपत्रातील बॅनर बातमी म्हणजे काय?

अ) मुख्य महत्त्वाची बातमी	ब) डिजिटल बॅनर
क) अग्रलेख	ड) मिडल
- 5) स्टार्ईलबुकचा वापर कशासाठी केला जातो?

अ) मुद्रणासाठी	ब) चित्रीकरण करण्यासाठी
क) वार्ताकनासाठी	ड) वृत्तपत्रातील पेजीनेशनसाठी
- 6) खालीलपैकी कोणत्या क्षेत्रातील गॉसीपविषयक बातम्या सर्वाधिक लोकप्रिय असतात?

अ) चित्रपट	ब) गुन्हेगारी
क) शेती	ड) पर्यावरण
- 7) 'एम्बार्गो' ही संकल्पना कशाशी संबंधित आहे?

अ) ठराविक वेळनंतर बातमी प्रसिद्ध करण्याशी संबंधित
ब) जाहिरातीशी संबंधित
क) चित्रपटाशी संबंधित
ड) चित्रीकरणाशी संबंधित

- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16**
- अ) मुलाखतीची पूर्वतयारी कशी करावी? मुलाखतीचे तंत्र लिहा.
ब) वृत्तपत्रातील सेन्ट्रल डेस्कची कार्यपद्धती आणि महत्त्व सविस्तर लिहा.
क) वृत्तसंस्थासाठी वार्ताकन कसे केले जाते? वृत्तपत्रीय वार्ताकनापेक्षा असलेले वेगळेपण लिहा.
ड) लेखांचे प्रकार सांगून त्याच्या विषयांची चर्चा करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16**
बातमीचे मुलभूत घटक कोणते ते सविस्तर लिहा.
किंवा
मानवी रुचीच्या कथांचे विषय आणि लेखनशैलीबाबत सविस्तर लिहा.
- प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. 16**
संपादकाची कार्ये आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा. अग्रलेख लेखनासाठी कोणती प्रमुख कौशल्ये आवश्यक असतात?

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - I) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Reporting and Editing (MA23103)**

Day & Date: Friday, 21-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions

16

- 1) Which department in the newspaper office controls and oversees all other departments?
  - a) Advertising
  - b) Management
  - c) Editorial
  - d) Distribution
- 2) Which of the following is called a gatekeeper?
  - a) Reader
  - b) Advertiser
  - c) Editor
  - d) Manager
- 3) What is the mechanism responsible for propagating the policies of the State Government?
  - a) Directorate of Regional Publicity
  - b) Directorate General of Information and Public Relations
  - c) Correspondence Office
  - d) Press Trust of India
- 4) What is newspaper banner news?
  - a) Main and important news
  - b) Digital banners
  - c) Editorial
  - d) Middle
- 5) What is a stylebook used for?
  - a) For printing
  - b) For shooting
  - c) For news coverage
  - d) For pagination in newspaper
- 6) In which of the following areas gossip news is most popular?
  - a) Movies
  - b) Crime
  - c) Agriculture
  - d) Environment
- 7) What is the concept of 'Embargo' related to?
  - a) Related to publishing news after a certain time
  - b) Related to advertisement
  - c) Related to film
  - d) Related to shooting
- 8) What do newspaper editors, publishers, publishers say about providing information?
  - a) By- line
  - b) Dateline
  - c) Cross line
  - d) Press line
- 9) What is the name of the newspaper printed on the front page of the newspaper called?
  - a) Headquarters
  - b) Masthead
  - c) Headmaster
  - d) High mast

- 10) What is the regional representative of the newspaper called?
a) Headquarter Bureau   b) Office Bureau
c) News Bureau   d) Editor
- 11) Which of the following is known as an agricultural journalist?
a) Pratap Asbe   b) Adinath Chavan
c) Narayan Karanjkar   d) Durgesh Sonar
- 12) Middle is printed on which page in the newspaper?
a) Sports   b) Editorial
c) Entertainment   d) Main page
- 13) What is covered in page-three journalism?
a) Poor People   b) Upper class
c) Government   d) Farmers
- 14) What is the main source of crime news?
a) Zero Police   b) Reader
c) F.I.R. Register   d) Advertiser
- 15) What is the scope of the subject determined for News Reporting?
a) Division   b) Beat
c) Section   d) None of these
- 16) Which of the following decides the news to be published in the newspaper?
a) Manager   b) Editor
c) Reporter   d) Reader

Q.2 Write short answer. (Any Four)**16**

- a) News Agency
- b) News Desk
- c) Health Journalism
- d) Right to Information Act
- e) Po-Ed-Page
- f) Book Reviews

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)**16**

- a) How to prepare for interview? Write an interview technique?
- b) Write in detail the functioning and importance of central desk in newspaper?
- c) How is reporting done for news agencies? Write the difference from newspaper reporting?
- d) State the types of articles and discuss their topics?

Q.4 Answer the following questions in details. (Any One)**16**

- a) Write in detail what are the basic elements of news?

OR

- b) Elaborate on the subject and writing style of human-interest stories?

Q.5 Answer the following questions in details**16**

Explain the role and responsibilities of the editor. What are the key skills required for editorial writing?

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - I) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Advertising and Public Relations (MA23106)**

Day & Date: Saturday, 22-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) ऍडव्हार्टायझिंग एजन्सीज असोसिएशन ऑफ इंडिया (AAAI) चे मुख्यालय ——— येथे आहे.

अ) हैद्राबाद	ब) नवी दिल्ली
क) कोलकत्ता	ड) यापैकी नाही
- 2) ब्युरो ऑफ आउटरीच अँड कम्युनिकेशन (BOC) ची स्थापना 8 डिसेंबर ——— रोजी करण्यात आली.

अ) 2015	ब) 2016
क) 2017	ड) यापैकी नाही
- 3) आमदाराची जाहिरात ——— जाहिरातीचा प्रकार आहे.

अ) राजकीय	ब) शैक्षणिक
क) सामाजिक	ड) यापैकी नाही
- 4) प्रमोशनमध्ये ——— अंतर्भाव होतो.

अ) जाहिरात	ब) वैयक्तिक विक्री
क) प्रसिद्धी	ड) यापैकी सर्व
- 5) पुस्तकांची जाहिरात ——— जाहिरातीचा प्रकार आहे.

अ) व्यावसायिक	ब) शैक्षणिक
क) दोन्ही अ. आणि ब.	ड) यापैकी नाही
- 6) जाहिरात संस्थेमध्ये क्रिएटिव्ह डायरेक्टर ——— विभागाचा भाग असतो.

अ) विपणन	ब) निर्मिती विभाग
क) व्यवस्थापन	ड) यापैकी नाही
- 7) ——— हे जाहिरातीचा उद्देश्य आहे.

अ) आकर्षित कारणे	ब) माहिती देणे
क) संवाद साधने	ड) यापैकी सर्व
- 8) ——— हे जनसंपर्क अधिकाऱ्याचे कार्य नाही.

अ) वेबसाईट अद्यावत करणे	ब) कार्यक्रमांचे आयोजन करणे
क) लाच देणे	ड) यापैकी नाही

- 9) ——— ही संस्था भारत सरकारच्या वतीने माध्यमांसाठी पत्रकार परिषदेचे आयोजन करते.
 अ) प्रेस ट्रस्ट ऑफ इंडिया   ब) प्रेस कॉउंसिल ऑफ इंडिया
 क) प्रेस इन्फॉर्मेशन ब्युरो   ड) यापैकी नाही
- 10) ——— चा शैक्षणिक जनसंपर्काच्या कृतीमध्ये अंतर्भाव होत नाही.
 अ) माजी विद्यार्थी मेळावा   ब) पालकांची सभा
 क) विद्यार्थ्यांची सभा   ड) यापैकी सर्व
- 11) ——— हे जनसंपर्काचे विशेष साधन आहे.
 अ) पत्रकार परिषद   ब) ओपन हाऊस
 क) होर्डिंग   ड) यापैकी नाही
- 12) ——— हे जाहिरातींमध्ये सक्रिय सहभागी नाहीत.
 अ) जाहिरातदार   ब) समाज
 क) माध्यम   ड) यापैकी नाही
- 13) कमी निर्मिती खर्च ——— मध्ये येतो.
 अ) वृत्तपत्र जाहिरात   ब) टी. व्ही. जाहिरात
 क) रेडिओ जाहिरात   ड) यापैकी नाही
- 14) ग्राहक तक्रार परिषद ही ——— संस्थेचा भाग आहे.
 अ) पी. आय. बी.   ब) ए. एस. सी. आय.
 क) ए. ए. ए.   ड) यापैकी नाही
- 15) ——— हे अंतर्गत जन आहेत.
 अ) पुरवठादार   ब) कर्मचारी
 क) ग्राहक   ड) यापैकी नाही
- 16) ए. ए. ए. आय. ची स्थापना ——— साली झाली.
 अ) 1985   ब) 1986
 क) 1988   ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) लॉबी यावरती संक्षिप्त टिप लिहा.
 ब) जनसंपर्क आचारसंहितेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 क) जाहिरातींमध्ये छायाचित्रांचे महत्त्व लिहा.
 ड) प्रसिद्धीपत्रक म्हणजे काय?
 इ) गृहपत्रक म्हणजे काय?
 ई) माध्यम संपर्क यावरती चर्चा करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) 'प्रचार' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 ब) विपणन मिश्र यावरती संक्षिप्त टिप लिहा.
 क) पत्र सूचना कार्यालयाच्या कामकाजावर प्रकाश टाका.
 ड) जनसंपर्काच्या उत्क्रांती आणि इतिहासाची चर्चा करा.

- प्र.4** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **16**
- अ) जाहिरातीचा इतिहास याविषयी लिहा.
- ब) जाहिरातींच्या सामाजिक-आर्थिक परिणामांवर प्रकाश टाका.
- प्र.5** शैक्षणिक आणि राजकीय क्षेत्रांतील जनसंपर्काची भूमिका स्पष्ट करा. **16**

- 11) _____ is the special tool of public relations.
  - a) Press Conference
  - b) Open House
  - c) Hording
  - d) None of these
- 12) _____ is not an active participant in advertising.
  - a) Advertisers
  - b) Society
  - c) Media
  - d) None of these
- 13) Low production cost is involved in _____.
  - a) Newspaper Ad
  - b) TV Ad
  - c) Radio Ad
  - d) None of these
- 14) Consumer Complaint Council is part of _____ organization.
  - a) PIB
  - b) ASCI
  - c) AAA
  - d) None of these
- 15) _____ is the internal public.
  - a) Supplier
  - b) Employee
  - c) Consumer
  - d) None of these
- 16) AAAI was established in _____ year.
  - a) 1985
  - b) 1986
  - c) 1988
  - d) None of these

Q.2 Answer the following questions. (Any Four out of Six)

16

- a) Write short note on 'Lobbying'.
- b) Explain importance of 'Public Relation Code of Ethics'.
- c) Write down importance of photographs in advertising.
- d) What is Press release?
- e) What is House journal?
- f) Discuss on media relations.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two out of Four)

16

- a) Explain the concept of Propaganda.
- b) Write short note on 'Marketing Mix'.
- c) Throw light on working of Press Information Bureau.
- d) Discuss the evolution and history of Public Relations.

Q.4 Answer the following questions. (Any One out of Two)

16

- a) Write about history of Advertising.
- b) Throw light on socio-economic effects of Advertisement.

Q.5 Explain the role of Public Relations in Education & Political sectors.

16

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023**

Media Management (MA23201)

Day & Date: Wednesday, 19-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) भारतीय प्रथम खाजगी मालकीचे हिंदी दूरदर्शन चॅनेल आहे ----
 अ) झी टीव्ही   ब) सोनी टीव्ही
 क) ईटीव्ही   ड) यापैकी नाही
- 2) आय. सी. टी. म्हणजे ----
 अ) इन्फोर्मेशन कम्युनिकेशन टेक्नोलॉजी
 ब) इन्फोर्मेशन कॉमन टेक्नोलॉजी
 क) इंटरनेट कम्युनिकेशन
 ड) यापैकी नाही
- 3) एफएम स्टेशनची प्रसारण क्षमता केवळ ---- पर्यंत आहे.
 अ) 25 किमी   ब) 40 किमी
 क) 100 किमी   ड) 200 किमी
- 4) ए.बी.सी. वृत्तपत्राच्या ---- चे मोजमाप करते.
 अ) वाचकवर्ग   ब) खप
 क) महसूल   ड) यापैकी नाही
- 5) प्रसारण विषय ---- अंतर्गत आहे.
 अ) राज्य यादी   ब) संघ यादी
 क) एकत्रित यादी   ड) यापैकी नाही
- 6) ---- यांस आधुनिक व्यवस्थापनाचा जनक म्हणून ओळखले जाते.
 अ) हेनरी फायोल   ब) जोहान्स गुटनबर्ग
 क) जेम्स ऑस्टिन   ड) विल्लीयम करि
- 7) इ एन जि चे पुनरुप ----
 अ) इलेक्ट्रॉनिक न्यु गोइंग   ब) इलेक्ट्रॉनिक न्यु गेनिंग
 क) इलेक्ट्रॉनिक न्यु गॅथेरिंग   ड) यापैकी नाही
- 8) फ्रिक्वेन्सी ---- मध्ये मोजतात.
 अ) बाईट   ब) किलो हर्ट्झ
 क) अल्ट्रा फोर्स   ड) डेसिबल

- 9) एफएम रेडिओ स्टेशनचा मोठा महसूल ---- वर खर्च होतो.
 अ) पायाभूत सुविधा ब) रॉयल्टी
 क) मनुष्यबळ ड) यापैकी काहीही नाही
- 10) आय.एस.बी.एस. चे रूपांतरण ऑल इंडिया रेडिओ मध्ये ---- वर्षी झाले.
 अ) 1936 ब) 1930
 क) 1945 ड) 1940
- 11) पहिले 24 तास मराठी वृत्तवाहिनी कोणती आहे ----
 अ) ईटीव्ही ब) झी 24 तास
 क) स्टार माझा ड) सह्याद्री
- 12) लोकमत च्या मालकीचा ---- हा प्रकार आहे.
 अ) साखळी ब) खाजगी
 क) शासकीय ड) वैयक्तिक
- 13) भारतीय माध्यमांमधील परकीय समभागांची परवानगी ---- पर्यंत आहे.
 अ) 22 टक्के ब) 26 टक्के
 क) 24 टक्के ड) 20 टक्के
- 14) आय.एन.एस. ---- मध्ये स्थापन झाले.
 अ) 1939 ब) 1960
 क) 1940 ड) 1980
- 15) युवानीची सुरुवात ---- मध्ये झाली.
 अ) 1940 ब) 1980
 क) 1969 ड) 1970
- 16) विविधभारती ---- मध्ये सुरु झाली.
 अ) 1957 ब) 1936
 क) 1963 ड) 1875

प्र.2 संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) माध्यम मालकी
 ब) रेडिओचे प्रकार
 क) माध्यम अभिसरण
 ड) माध्यम व्यवस्थापन
 इ) वृत्तसंस्था
 ई) रेडिओ स्टुडिओ

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) व्यवस्थापन म्हणजे काय आणि व्यवस्थापनाचे कार्य परिभाषित करा.
 ब) व्यवस्थापनाचे फायदे काय आहेत?
 क) वृत्तपत्रातील संपादकाच्या जबाबदारीची चर्चा करा.
 ड) प्रसारण व्यवस्थापनातील अलीकडील ट्रेंड स्पष्ट करा.

- प्र.4 विस्तारीत उत्तरे लिहा. 16
- अ) माध्यमांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) भारतातील विविध प्रकारच्या रेडिओ मालकीचे वर्णन करा.
- प्र.5 विस्तारीत उत्तर लिहा. 16
- कोणत्याही वर्तमानपत्रातील विविध विभाग कोणते आहेत? प्रत्येक विभागाच्या कामकाजाचे वर्णन करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Media Management (MA23201)**

Day & Date: Wednesday, 19-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice questions

16

- 1) India's first privately owned Hindi television channel is _____
  - a) Zee TV
  - b) Sony TV
  - c) ETV
  - d) None of these
- 2) ICT Stands for
  - a) Information Communication Technology
  - b) Information Common Technology
  - c) Internet Communication Technology
  - d) None of these
- 3) Broadcasting capacity of FM stations is up to _____ only.
  - a) 25 km
  - b) 40 km
  - c) 100 km
  - d) 200 km
- 4) ABC measures _____ of Newspaper
  - a) Readership
  - b) Circulation
  - c) Revenue
  - d) None of these
- 5) Broadcasting subject is under _____
  - a) state list
  - b) union list
  - c) concurrent list
  - d) none of these
- 6) _____ is known as the father of modern management.
  - a) Henry Fayol
  - b) Johance Gatenberg
  - c) James Austin
  - d) William Carry
- 7) ENG stand for _____
  - a) Electronic News Going
  - b) Electronic News Gaining
  - c) Electronic News Gathering
  - d) None of these
- 8) Frequency is measured in _____
  - a) Byte
  - b) Killo Hertze
  - c) Ultra forms
  - d) Decibel
- 9) Major revenue of FM radio station spends on _____
  - a) Infrastructure
  - b) Royalty
  - c) Manpower
  - d) None of these
- 10) ISBS changed in to All India Radio in _____ year
  - a) 1936
  - b) 1930
  - c) 1945
  - d) 1940
- 11) Which is the first 24 hours Marathi news channel _____
  - a) ETV
  - b) Zee 24 Tass
  - c) Star Majha
  - d) Sahyadri

- 12) Ownership pattern of Lokmat is _____ type.
a) Chain b) Private
c) Government d) Individual
- 13) Foreign equity in Indian media is allowed upto _____
a) 22 percent b) 26 percent
c) 24 percent d) 20 percent
- 14) INS established in _____
a) 1939 b) 1960
c) 1940 d) 1980
- 15) Yuwani started in _____
a) 1940 b) 1980
c) 1969 d) 1970
- 16) Vividh Bharati started in _____
a) 1957 b) 1936
c) 1963 d) 1875

Q.2 Write short answer. (Any 4 out of 6)

16

- a) Media Ownership
b) Types of Radio
c) Media Convergence
d) Media Management
e) News Agencies
f) Radio Studio

Q.3 Answer the following question. (Any 2 out of 4)

16

- a) Define what is Management and the function of Management.
b) What are the benefits of Management?
c) Discuss the responsibility of Editor in Newspaper.
d) Explain the recent trends in Broadcasting Management.

Q.4 Answer the following questions in details (Any 1 out of 2)

16

- a) Explain the characteristics of Media.
b) Describe various types of radio ownership in India.

Q.5 Answer the following question in details.

16

What are the various department in any Newspapers? Describe the working each department?

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Communication Research (MA23202)**

Day & Date: Sunday, 23-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्यायाची निवड करा.

16

- 1) मुलाखत हे ---- संशोधनाचे साधन आहे.
  - अ) गुणात्मक
  - ब) संख्यात्मक
  - क) वर्णनात्मक
  - ड) प्रायोगिक
- 2) संशोधकाला सहसा ---- गृहीतकाचे समर्थन करण्यात रस असतो.
  - अ) पर्यायी
  - ब) शून्य
  - क) साधे
  - ड) व्यामिश्र
- 3) ---- हा संशोधनाचे प्राथमिक स्त्रोत आहे.
  - अ) सर्वेक्षण
  - ब) पुस्तके
  - क) वेबसाईट
  - ड) यापैकी काहीही नाही
- 4) पगार हा चलाचा ---- प्रकार आहे.
  - अ) अवलंबित
  - ब) परायत्त
  - क) सहसंबंध
  - ड) यापैकी काहीही नाही
- 5) संशोधन प्रक्रियेतील पहिली पायरी म्हणजे ----
  - अ) साहित्याची समीक्षा
  - ब) उद्दिष्टे ठरवणे
  - क) समस्येची निवड
  - ड) यापैकी काहीही नाही
- 6) बहुस्तरीय नमुना निवड हा ---- नमुना निवडीचा एक प्रकार आहे.
  - अ) संभाव्यता
  - ब) गैरसंभाव्यता
  - क) यादृच्छिक
  - ड) कोटा
- 7) प्रायोगिक संशोधनात ---- प्रक्रिया आवश्यक नाही.
  - अ) निरीक्षण
  - ब) नियंत्रण
  - क) फेरफार
  - ड) सामग्री विश्लेषण
- 8) झाबुआ कम्युनिकेशन प्रकल्प ---- रोजी सुरू झाला.
  - अ) 1 ऑगस्ट 1975
  - ब) 11 ऑगस्ट 1975
  - क) 15 ऑगस्ट 1975
  - ड) 20 ऑगस्ट 1975
- 9) ---- मध्ये संशोधनाचे निष्कर्ष आणि शिफारसी असतात.
  - अ) उद्दिष्टे
  - ब) गृहीतक
  - क) नमुना
  - ड) संशोधन अहवाल

- 10) कृती संशोधन म्हणजे ----.
- अ) एक अनुदैर्घ्य संशोधन
 ब) तात्काळ समस्येचे निराकारण करण्यासाठी सुरु केलेले संशोधन
 क) सामाजिक आर्थिक उद्दिष्ट असलेले संशोधन
 ड) एक उपयोजित संशोधन
- 11) यापैकी कोणती नमुना पद्धत संभाव्यता पद्धत आहे?
- अ) कोटा
 ब) निर्णय
 क) सोयीस्कर
 ड) साधे यादृच्छिक
- 12) ---- निरीक्षणात, संशोधक वेगळा असतो आणि भाग घेत नाही.
- अ) संरचित
 ब) असंरचित
 क) गैर-सहभागी
 ड) सहभागी
- 13) ---- म्हणजे कारण आणि परिणाम संबंधांचा अभ्यास आहे, ज्याचा उद्देश वास्तविक प्रयोगाद्वारे गृहितकाची चाचणी घेणे आहे.
- अ) व्यष्टी अध्ययन
 ब) सर्वेक्षण संशोधन
 क) प्रायोगिक संशोधन
 ड) यापैकी काहीही नाही
- 14) जनमत चाचणी ---- संशोधनाचा प्रकार आहे.
- अ) निरीक्षण
 ब) सर्वेक्षण
 क) व्यष्टी अध्ययन
 ड) यापैकी सर्व
- 15) वर्णनात्मक संशोधनाला ---- संशोधन असेही म्हणतात.
- अ) उपयोजित
 ब) सांख्यिकी
 क) प्रायोगिक
 ड) यापैकी काहीही नाही
- 16) जेव्हा संशोधनाचे मुख्य उद्दिष्ट ज्ञानाचा विस्तार करणे हे असते तेव्हा त्याला ---- म्हणून ओळखले जाते.
- अ) उपयोजित संशोधन
 ब) मूलभूत संशोधन
 क) प्रायोगिक संशोधन
 ड) कृती संशोधन

प्र.2 संक्षिप्त टीपा लिहा (कोणतेही चार)

16

- अ) संशोधनाचे फायदे
 ब) रेडिओ राईस
 क) माझे गाव छतेरा
 ड) केंद्रित गट चर्चा
 इ) सर्वेक्षण संशोधन
 ई) संशोधन अहवाल लेखन

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

16

- अ) प्रश्नावली कशी तयार करावी?
 ब) टीआरपी मोजण्याची पद्धत काय आहे?
 क) 'निरीक्षण' ची व्याख्या करा. निरीक्षणाच्या प्रकारांचे वर्णन करा.

- प्र.4** तपशीलासह उत्तरे लिहा (कोणताही एक) **16**
- अ) चित्रवाणी संशोधन म्हणजे काय? चित्रवाणी संशोधनासाठी झालेल्या प्रयोगांची माहिती द्या.
- ब) नमुना निवड म्हणजे काय? नमुना निवडीच्या विविध पद्धतींचे वर्णन करा.
- प्र.5** 500 शब्दांत उत्तरे द्या. **16**
- संशोधन आराखडा म्हणजे काय? विविध प्रकारच्या संशोधन आराखड्यांची माहिती द्या आणि त्याच्या उपयोगितेचा उल्लेख करा.

Seat No.	
-----------------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Communication Research (MA23202)**

Day & Date: Sunday, 23-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose correct alternatives from the options.

16

- 1) Interview is a _____ research tool
  - a) Qualitative
  - b) Quantitative
  - c) Descriptive
  - d) Experimental
- 2) The researcher usually interested in supporting _____ hypothesis.
  - a) Alternative
  - b) Null
  - c) Simple
  - d) Complex
- 3) _____ is primary source of research.
  - a) Survey
  - b) Books
  - c) Website
  - d) None of these
- 4) Salary is _____ type of variable.
  - a) Dependent
  - b) Independent
  - c) Co relational
  - d) None of these
- 5) First step in the research process is _____.
  - a) Review of Literature
  - b) Setting objectives
  - c) Selection of problem
  - d) None of these
- 6) Multi -Stage sampling is a type of _____ Sampling.
  - a) Probability
  - b) Non- Probability
  - c) Random
  - d) Quota
- 7) Process not needed in experimental research is _____.
  - a) Observation
  - b) Controlling
  - c) Manipulation
  - d) Content Analysis
- 8) Zabua Communication Project was started on _____.
  - a) 1st August 1975
  - b) 11th August 1975
  - c) 15th August 1975
  - d) 20th August 1975
- 9) _____ consists of research findings and conclusions.
  - a) Objectives
  - b) Hypothesis
  - c) Sampling
  - d) Research Report

- 10) Action research means _____.
  - a) A longitudinal research
  - b) A research initiated to solve an immediate problem
  - c) A research with socioeconomic objective
  - d) An applied research
- 11) Which one of these sampling methods is a probability method?
  - a) Quota
  - b) Judgment
  - c) Convenience
  - d) Simple random
- 12) In an observation, researcher stands apart and does not participate.
  - a) Structured
  - b) Unstructured
  - c) Non Participant
  - d) Participant
- 13) _____ is study of cause and effect relationship aims to test the hypothesis through actual experiment.
  - a) Case Study Research
  - b) Survey Research
  - c) Experimental Research
  - d) None of these
- 14) Opinion poll is _____ type of research.
  - a) Observation
  - b) Survey
  - c) Case Study Method
  - d) All of these
- 15) Descriptive research is also called as _____ research
  - a) Applied
  - b) Statistical
  - c) Experimental
  - d) None of these
- 16) When main aim of research is to expand the knowledge then it is known as _____.
  - a) Applied Research
  - b) Pure Research
  - c) Experimental Research
  - d) Action Research

Q.2 Write answers (any four) 16

- a) Benefits of Research
- b) Radio Rice
- c) My Village Chhattera
- d) Focus Group Discussion
- e) Survey Research
- f) Writing of research report'.

Q.3 Write answers (any two) 16

- a) How to prepare a questionnaire?
- b) What is method of measuring TRP?
- c) Define 'observation'. Describe types of observation.

Q.4 Give answers in detail (any one) 16

- a) What is TV research? Give examples of experiments in TV field.
- b) What is sampling? Describe various methods of sampling.

Q.5 Give answers in 500 words 16

What is research design? Describe various types of research design and mention its applications.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022**

Electronic Media (Radio and Television) (MA23205)

Day & Date: Tuesday, 25-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा

16

- 1) आकाशवाणीचे ब्रीदवाक्य काय आहे?
  - अ) सत्यम शिवम सुंदरम
  - ब) चला जग जिंकूया
  - क) बहुजन हिताय बहुजन सुखाय
  - ड) यापैकी नाही
- 2) आकाशवाणीसाठी घटनास्थळावर जाऊन रेकॉर्ड केलेल्या बातमी सादरीकरणास काय म्हणतात?
  - अ) रूपक
  - ब) नभोनाट्य
  - क) भाषण
  - ड) न्यूजरील
- 3) इनडोअर शुटींगसाठी महत्त्वाची असणारी मुख्य लाईट कोणती?
  - अ) नॅचरल लाईट
  - ब) की-लाईट
  - क) सिम्पल लाईट
  - ड) यापैकी नाही
- 4) ओ.बी. व्हॅनचे पूर्णरूप काय आहे?
  - अ) आऊटडोअर ब्रॉडकास्टिंग व्हॅन
  - ब) ओव्हर ब्रॉडकास्टिंग व्हॅन
  - क) ऑनलाईन ब्रॉडकास्टिंग व्हॅन
  - ड) यापैकी नाही
- 5) दूरदर्शनची वृत्तवाहिनी कोणती?
  - अ) डीडी न्यूज
  - ब) डीडी किसान
  - क) एबीपी माझा
  - ड) यापैकी नाही
- 6) पहिली भारतीय खाजगी उपग्रह वाहिनी कोणती?
  - अ) एम न्यूज
  - ब) झी टीव्ही
  - क) जय महाराष्ट्र
  - ड) यापैकी नाही
- 7) ध्वनी संपादनासाठी कोणते सॉफ्टवेअर वापरले जाते?
  - अ) साउंड फोर्ज
  - ब) फोटोशॉप
  - क) इन-डिझाईन
  - ड) यापैकी नाही
- 8) वृत्तवाहिनी स्क्रिनवर खालील बाजूस उजवीकडून डावीकडे सरकणाऱ्या पट्टीस काय म्हणतात?
  - अ) न्यूजरील्स
  - ब) क्रोमा
  - क) व्ही. एफ. एक्स.
  - ड) स्क्रोलिंग स्ट्रिप्स
- 9) लांबवरचा आवाज रेकॉर्ड करण्यासाठी कोणता माईक वापरतात?
  - अ) गन मायक्रोफोन
  - ब) लेपल मायक्रोफोन
  - क) लीप मायक्रोफोन
  - ड) यापैकी नाही

- 10) खालीलपैकी कम्युनिटी रेडिओ कोणता?
 अ) माणदेश तरंग वाहिनी   ब) बिग एफएम
 क) स्टार गोल्ड   ड) यापैकी नाही
- 11) ओ.टी.टी. चे पूर्णरूप काय आहे?
 अ) ओव्हर द टॉप   ब) ओव्हर द ट्रेन
 क) ऑल द टॉप   ड) यापैकी नाही
- 12) अर्णब गोस्वामी हे कोणत्या टी. व्ही. चॅनेलशी संबंधित आहेत?
 अ) रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया   ब) रिपब्लिक भारत
 क) रिपब्लिक इंडिया   ड) यापैकी नाही
- 13) मोर्स कोड खालीलपैकी कशात वापरला जातो?
 अ) संगणक   ब) टेलिग्राफ
 क) टीव्ही   ड) यापैकी नाही
- 14) सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या रेडिओचे नाव काय आहे?
 अ) पुणे रेडिओ   ब) विद्यावाणी रेडिओ
 क) मस्ट रेडिओ   ड) यापैकी नाही
- 15) खालीलपैकी कोणते दृक-श्राव्य माध्यम नाही?
 अ) यू-ट्यूब   ब) टी. व्ही.
 क) चित्रपट   ड) रेडिओ
- 16) एफ. एम. चे पूर्णरूप कोणते?
 अ) फायनान्स मिनिस्टर   ब) फ्रिक्वेन्सी मॅनेजमेंट
 क) फ्रिक्वेन्सी मॉड्युलेशन   ड) यापैकी नाही

प्र.2 संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

16

- अ) माहिती समाज
 ब) वॉक थ्रो
 क) नागरिक पत्रकारिता
 ड) क्रोमा इफेक्ट्स
 इ) आकाशवाणी वृत्तसंहिता
 ई) प्रसारभारती

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) दूरचित्रवाणी पत्रकारितेसाठी कोणती कौशल्ये अंगी असायला हवीत याचा शोध घ्या?
 ब) बातमीमध्ये व्हाईस ओव्हरचे महत्त्व काय असते ते लिहा?
 क) आकाशवाणी आणि खासगी एफ. एम. मधील कार्यक्रमांची वैशिष्ट्ये लिहा?
 ड) मीडिया कन्व्हर्जन्स काय आहे ते सांगून त्याचे फायदे लिहा?

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा

16

- अ) रेडिओच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करून रेडिओचे जनसंवादातील महत्त्व सांगा?
किंवा
 ब) समुदाय रेडिओ म्हणजे काय? उदाहरणांसह वैशिष्ट्ये सविस्तर लिहा?

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा

दूरचित्रवाणीवरील कार्यक्रम सादरीकरणाचे प्रकार सविस्तर लिहा?

Seat
No.

**M.A. (Mass Communication) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Electronic Media (Radio and Television) (MA23205)**

Day & Date: Tuesday, 25-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions.**16**

- 1) What is the motto of All India Radio?
  - a) Satyam Shivam Sundaram
  - b) Chala Jag Jinkuya
  - c) Bahujan Hitaya Bahujan Sukhaya
  - d) None of this
- 2) What is the news presentation presented by going to the scene for Akashwani called?
  - a) Rupak
  - b) Nabhonatya
  - c) Speech
  - d) Newsreel
- 3) What is the main light that is important for indoor shooting?
  - a) Natural light
  - b) Key-light
  - c) Simple light
  - d) None of this
- 4) What is the full form of the O.B. van?
  - a) Outdoor Broadcasting Van
  - b) Over Broadcasting Van
  - c) Online Broadcasting Van
  - d) None of this
- 5) Which is the news channel of Doordarshan?
  - a) DD News
  - b) DD Kisan
  - c) ABP Maza
  - d) None of this
- 6) Which was the first Indian private satellite channel?
  - a) M News
  - b) Zee TV
  - c) Jai Maharashtra
  - d) None of this
- 7) What software is used for sound editing?
  - a) Sound forge
  - b) Photoshop
  - c) In-design
  - d) None of this
- 8) What is the strip that moves from the bottom right to the left on the news channel screen called?
  - a) Newsreels
  - b) Chroma
  - c) VFX
  - d) Scrolling Strip
- 9) Which Mic is used to record distant sound?
  - a) Gun Microphone
  - b) Lapel Microphone
  - c) Leap Microphone
  - d) None of this
- 10) Which of the following is a community radio?
  - a) Mandesh Tarang Wahini
  - b) Big FM
  - c) Star Gold
  - d) None of this

- 11) What is the full form of OTT?
a) Over the top
b) Over the train
c) All the top
d) None of this
- 12) Arnab Goswami is a TV personality. Related to the channel?
a) Republican Party of Indian
b) Republic of India
c) Republic India
d) None of this
- 13) Morse code is used in which of the following?
a) Computer
b) Telegraph
c) T.V.
d) None of these
- 14) What is the name of the radio of Savitribai Phule Pune University?
a) Pune Radio
b) Vidyavani Radio
c) Must Radio
d) None of this
- 15) Which of the following is not an audio-visual medium?
a) You Tube
b) TV
c) Film
d) Radio
- 16) What is the full form of FM?
a) Minister of Finance
b) Frequency Management
c) Frequency modulation
d) None of these

Q.2 Write short answer. (Any Four)**16**

- a) Information Society
- b) Walk Through
- c) Citizen Journalism
- d) Chroma effects
- e) Akashwani News Script
- f) Prasarbharati

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)**16**

- a) Trace the essential skills to a reporter in Television Journalism?
- b) Write what is the importance of voice over in news?
- c) Write the features of programs in Akashwani and private FM?
- d) What is media convergence and write its benefits?

Q.4 Answer the following questions in details. (Any One)**16**

- a) Describing the features of radio and Explain the importance of Mass Communication?

OR

- b) What is community radio? Write features in detail with examples?

Q.5 Answer the following question in details.**16**

Write in detail the type of program presentation on television?

Seat No.	
-------------	--

Set P

**M.A. (Mass Communication) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023**

Corporate Communication and Event Management (MA23301)

Day & Date: Monday, 10-07-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

योग्य पर्याय निवडा

16

- 1) ---- हा जन संपर्काचा भाग असू शकत नाही
अ) जाहिरात
ब) प्रसिद्धी
क) प्रचार
ड) यापैकी नाही
- 2) ---- हे जनसंपर्काचे विशेष साधन आहे.
अ) माहितीपट
ब) पत्रकार परिषद
क) प्रदर्शन
ड) यापैकी नाही
- 3) जनसंपर्क ही ---- संवाद प्रक्रिया आहे.
अ) धोरणबद्ध
ब) एकतर्फी
क) दुतर्फी
ड) अविशिष्ट
- 4) कॉर्पोरेट प्रतिमा ही ---- संबंधित आहे.
अ) शेअरहोल्डर धारणा
ब) संस्थात्मक संस्कृती
क) चिन्हे
ड) यापैकी नाही
- 5) उत्पादन अयशस्वी ठरवणे हा आपत्तीचा ---- प्रकार आहे.
अ) नैसर्गिक
ब) मानव निर्मित
क) आर्थिक
ड) यापैकी नाही
- 6) ब्रँड मधील ग्राहक विश्वास ---- म्हणून ओळखला जातो.
अ) ब्रँड निष्ठा
ब) ब्रँड न्यायबुद्धी
क) ब्रँड
ड) यापैकी नाही
- 7) ---- हा कॉर्पोरेट संवादाचा भाग आहे.
अ) फक्त प्रचार
ब) फक्त जाहिराती
क) फक्त प्रसिद्धी
ड) प्रचार, जाहिराती, प्रसिद्धी
- 8) आयपीआरए ---- वर्षात स्थापित झाले.
अ) 1955
ब) 2004
क) 1970
ड) यापैकी नाही
- 9) जनसंपर्क व्यवसायासाठी आचारसंहिता ---- ने सादर केली.
अ) पी आर एस आय
ब) पी आय बी
क) ए ए ए आय
ड) आय पी आर ए

- 10) पत्रपरिषदेच्या वेळी वाटप करण्यासाठी वृत्तनिवेदन छायाचित्रे आदींचा समावेश करून तयार करण्यात आलेल्या माहितीच्या फोल्डरला ---- म्हणतात.
अ) प्रेस ब्रीफ
ब) प्रसिद्धी पत्रक
क) मीडिया किट
ड) यापैकी नाही
- 11) वर्ष 1945 मध्ये ---- नोंदणीकृत होते.
अ) ए ए ए आय
ब) आय एन एस
क) पी.आय.बी
ड) यापैकी नाही
- 12) सी एस आर चे पूर्णरूप ----
अ) कोम्मुनिकेशन सोशल रेस्पॉन्सिबिलीटी
ब) कॉर्पोरेट सोशल रेस्पॉन्सिबिलीटी
क) कॉमन सर्वे रिपोर्ट
ड) यापैकी नाही
- 13) पूर हा आपत्तीचा ---- प्रकार आहे.
अ) नैसर्गिक
ब) मानव निर्मित
क) आर्थिक
ड) यापैकी नाही
- 14) पब्लिक ओपिनियन या पुस्तकाचे लेखक कोण आहे?
अ) वॉल्टर लिपमान
ब) जॉर्ज क्रेल
क) एडवर्ड बर्नेस
ड) यापैकी नाही
- 15) कॉर्पोरेट कंपनीचा ---- हा पत्रकार परिषद भरवतो.
अ) जनसंपर्क अधिकारी
ब) पत्रकार
क) व्यवस्थापक
ड) सीईओ
- 16) ---- ही प्रक्रिया आहे जी लक्ष्याभिमुख वर्तन सुरू करते, मार्गदर्शन करते आणि देखरेख करते.
अ) उत्पादन
ब) अडथळे
क) प्रतिमा
ड) प्रेरणा

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)**16**

- अ) जनसंपर्कासाठी लिखाण
ब) आपत्तीचे प्रकार
क) इव्हेंट मनेंजर चे कार्य
ड) कॉर्पोरेट सी ई ओ
इ) ब्रांड
ई) प्रेस ब्रीफिंग्ज

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)**16**

- अ) जनसंपर्क प्रक्रिया स्पष्ट करा.
ब) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीच्या महत्त्वाची चर्चा करा.
क) व्यवस्थापनात्मक संवादाचे महत्त्व विषद करा.
ड) सरकारी जनसंपर्क यावर भाष्य करा.

- प्र.4 प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 16
- अ) कॉर्पोरेट संवादातील महत्त्वाचे घटक स्पष्ट करा.
ब) कॉर्पोरेट संवादाच्या कार्याची चर्चा करा.
- प्र.5 प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 16
- कॉर्पोरेट ब्रँडिंगच्या दहा पायऱ्या समजावून सांगा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023**

Corporate Communication and Event Management (MA23301)

Day & Date: Monday, 10-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) All questions carry equal marks.

Q.1 Multiple Choice Questions.

16

- 1) _____ cannot be part of Public Relations.
  - a) Advertisement
  - b) Propaganda
  - c) Publicity
  - d) None of these
- 2) _____ is a special tool of Public Relations.
  - a) Documentary
  - b) Press Conference
  - c) Exhibition
  - d) None of these
- 3) Public Relation is _____ communication process.
  - a) Strategic
  - b) One-Way
  - c) Two-Way
  - d) Random
- 4) Corporate image is related with _____.
  - a) Shareholders perceptions
  - b) Organizational Culture
  - c) Symbols
  - d) None of these
- 5) Production failure is _____ type of crisis.
  - a) Natural
  - b) Man-made
  - c) Financial
  - d) None of these
- 6) The consumer trust in a brand is known as _____.
  - a) Brand loyalty
  - b) Brand equity
  - c) Brand
  - d) None of these
- 7) _____ is the part of corporate communication.
  - a) Advertisement only
  - b) Publicity only
  - c) Propaganda only
  - d) Propaganda, Advertisement, Publicity
- 8) IPRA established in _____ year.
  - a) 1955
  - b) 2004
  - c) 1970
  - d) None of these
- 9) Code of ethics for PR professional is furnished by _____.
  - a) PRSI
  - b) PIB
  - c) AAI
  - d) IPRA
- 10) Information folder containing press release, photographs prepared for distribution in press conference is known as _____.
  - a) Press Brief
  - b) Press Release
  - c) Media-Kit
  - d) None of these

- 11) In the year 1945 _____ was registered.
a) AAAI	b) INS
c) PIB	d) None of these
- 12) CSR stands for _____.
- a) Communication Social Responsibility
  - b) Corporate Social Responsibility
  - c) Common Survey Report
  - d) None of these
- 13) Flood is _____ type of crisis
a) Natural	b) Man-made
c) Financial	d) None of these
- 14) Who is the author of "Public Opinion"?
a) Walter Lippmann	b) George Creel
c) Edward Bernays	d) None of these
- 15) _____ of a corporate company holds a press conference.
a) Public Relation Officer	b) Journalist
c) Manager	d) CEO
- 16) _____ is the process that initiates, guides, and maintains goal-oriented behaviors.
a) Product	b) Hurdles
c) Image	d) Motivation

- Q.2 Write short answer. (Any 4 out of 6) 16**
- a) PR writing
  - b) Types of Disaster
  - c) Functions of Event Manger
  - d) Corporate CEO
  - e) Brand
  - f) Press Briefings
- Q.3 Answer the following question. (Any 2 out of 4) 16**
- a) Explain the Process of Public Relations.
  - b) Discuss the importance of the corporate social responsibility.
  - c) State the importance of Management Communications.
  - d) Comment on the Government Public Relations.
- Q.4 Answer following question in detail. (Any 1 out of 2) 16**
- a) Explain the important element of corporate communication.
  - b) Discuss the functions of corporate communication.
- Q.5 Answer the following question in detail. 16**
- Explain the ten steps of Corporate Brandings.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication.) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination
March/April-2023
Development Communication (MA23302)**

Day & Date: Tuesday, 11-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा

16

- 1) तंजावूर रेडिओ केंद्राने प्रसिद्ध केलेला तांदळाचा प्रकार ---- आहे.
अ) ए.डी.टी. 27   ब) ए.डी.एस. 24
क) ए.पी.टी. 25   ड) ए.बी.डी. 21
- 2) ----यांना मदर ऑफ डेव्हलपमेंट मक्युनिकेशन म्हणून ओळखले जाते.
अ) इडा नोडॅक   ब) इम्मी नोदर
क) नेरा क्युब्राल   ड) मॅथिल्ड क्रिम
- 3) बलवंत राय मेहता समितीने भारतात ---- ची सुरुवात केली.
अ) स्मार्ट सिटी   ब) हरित क्रांती
क) पंचायत राज   ड) श्वेतक्रांती
- 4) मानवी विकास निर्देशांकाची मांडणी कोणी केली?
अ) अमर्त्य सेन   ब) मनमोहन सिंग
क) महात्मा गांधी   ड) यापैकी नाही
- 5) शाश्वत विकास ही संज्ञा सर्वप्रथम ---- अहवालात नमूद करण्यात आली.
अ) मॅकब्राईट   ब) ब्रंटलॅंड
क) मॅकलुहान   ड) श्रॅम
- 6) पाणी फाउंडेशनने ---- स्पर्धा सुरू केली.
अ) फार्मर कप   ब) वॉटर कप
क) अमीर कप   ड) मास्टर कप
- 7) पंचायत राज संस्थांना घटनात्मक दर्जा प्राप्त करून देणे हा ---- घटना दुरुस्ती कायद्याचा मुख्य उद्देश होता.
अ) 73 व्या   ब) 74 व्या
क) 22 व्या   ड) 32 व्या
- 8) कृषी क्षेत्रासाठी प्रशिक्षण आणि भेट पद्धती ---- यांनी विकसित केली.
अ) डॅनिअल बेनॉर   ब) डॉ. कुरिअन
क) एम. एस. स्वामिनाथन   ड) पंजाबराव देशमुख

- 9) किलोस्कर वसुंधरा आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवाचे आयोजन ---- जागृती साठी केले जाते.
 अ) सांस्कृतिक ब) आर्थिक
 क) पर्यावरण ड) सामाजिक
- 10) मानव विकास निर्देशांक अहवाल दरवर्षी ---- द्वारे तयार केला जातो.
 अ) युनेस्को ब) युनो
 क) यू.एन.डी.पी. ड) यू.ए.इ.पी
- 11) संयुक्त राष्ट्र संघाने आठ सहस्त्रक विकास उद्दिष्ट्ये (एमडीजी) निश्चित केली होती जी सदस्य देशांनी ---- पर्यंत साध्य करावयाची होती.
 अ) 2010 साल ब) 2015 साल
 क) 2025 साल ड) 2030 साल
- 12) ग्रेटा थुनबर्ग ही एक स्वीडीश तरुण कार्यकर्ती असून तिला ---- लढा देण्याच्या प्रयत्नांसाठी जगभरात मान्यता मिळाली आहे.
 अ) हवामान बदल ब) लैंगिक समानता
 क) दहशतवाद ड) स्थलांतर
- 13) ओझोन स्तर हा पृथ्वीच्या वातावरणाचा पातळ भाग आहे, जो सूर्याची हानिकारक ---- शोषून घेतो.
 अ) अल्ट्राव्हायोलेट ब) थर्मल
 क) गामा ड) इन्फ्रारेड
- 14) 'नई तालीम' या भारतीय शिक्षण पद्धतीचा आराखडा ---- यांनी तयार केला.
 अ) लोकमान्य टिळक ब) महात्मा गांधी
 क) पंडित नेहरू ड) डॉ. राधाकृष्णन
- 15) आधुनिकीकरणाचा सिद्धांत ---- यांनी विकसित केला आहे.
 अ) एव्हर्ट रॉजर्स ब) नोरा कुब्राल
 क) डॅनियल लर्नर ड) डेनिस मॅकक्विल
- 16) 'डिफ्युजन ऑफ इनोवेशन' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला आहे.
 अ) डॅनियल लर्नर ब) इवर्ट रॉजर्स
 क) नोरा कुब्राल ड) विलबर श्रॅम

प्र.2 उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) नोरा कुब्राल यांचे योगदान सांगा.
 ब) झाबुआ प्रकल्प कोठे व कोणत्या कालखंडात राबविण्यात आला?
 क) नाविन्याचा प्रसार सिद्धांत काय स्पष्ट करतो?
 ड) खेडा प्रकल्पाची उद्दिष्ट्ये कोणती?
 इ) समाज माध्यमे विकासात कोणती भूमिका बजाऊ शकतात?
 ई) नवी जागतिक आर्थिक व्यवस्था याबाबत तुमचे आकलन काय आहे?
 उ) अवलंबित्वाचा सिद्धांत कोणी व का मांडला?

- प्र.3 उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 16**
- अ) विकासाच्या प्रक्रियेत वृत्तपत्रांनी आजवर कोणते योगदान दिले आहे? आजच्या काळात वृत्तपत्रे विकासासाठी कोणती भूमिका बजावत आहे? विवेचक चर्चा करा.
- ब) खेडा विकास संज्ञापन प्रकल्प (केसीपी) केव्हा, कोठे आणि का राबविण्यात आला? त्यातून काय साध्य झाले?
- क) 'माध्यमे म्हणजे जादुई गुणक होत' हा सिद्धांत कोणी मांडला? या सिद्धांताची सविस्तर माहिती द्या.
- प्र.4 तपशीलासह उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) 16**
- अ) साईट प्रकल्पाविषयी सविस्तर माहिती द्या? त्या प्रकल्पाचे उद्देश, अमलबजावणी, परिणाम यांची सविस्तर चर्चा करा.
- ब) आधुनिकीकरण सिद्धांत आणि गांधीजींचा स्वयंपूर्ण खेड्यांचा सिद्धांत यातील भेद स्पष्ट करा. आजच्या काळात यातील कोणता सिद्धांत संयुक्तिक वाटतो? कारणांसह स्पष्ट करा.
- प्र.5 शाश्वत विकासाची उद्दिष्ट्ये कोणती आहेत? ती का निर्धारित केली गेली? यातील कोणती उद्दिष्ट्ये 2030 पर्यंत साध्य होतील असे तुम्हाला वाटते? का? 16**

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication.) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination
March/April-2023
Development Communication (MA23302)**

Day & Date: Tuesday, 11-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions.

16

- 1) Of rice popularized by a Radio Tanjavur s _____ is a verity tation.
  - a) ATD 27
  - b) ADS 24
  - c) APT 25
  - d) ABD 21
- 2) _____ is known as Mother of Development Communication.
  - a) Ida Noddack
  - b) Emmy Noether
  - c) Nora Qubral
  - d) Mathilde Krim
- 3) Balwant Rai Mehta Committee started _____ in India.
  - a) Smart City
  - b) Green Revolution
  - c) Panchayat Raj
  - d) White Revolution
- 4) Who designed the Human Development Index?
  - a) Amartya Sen
  - b) Manmohan Singh
  - c) Mahatma Gandhi
  - d) None of these
- 5) Term sustainable development was first mentioned in the _____ Report in 1987.
  - a) McBride
  - b) Brundtland
  - c) McLuhan
  - d) Shramm
- 6) Paani Foundation has started _____ competition.
  - a) Farmer cup
  - b) Water cup
  - c) Amir cup
  - d) Master cup
- 7) The main objective of the _____ Amendment Act was to give Constitutional status to Panchayat State Institutions.
  - a) 73rd
  - b) 74th
  - c) 22nd
  - d) 32nd
- 8) Training and Visit system for agricultural sector was developed by _____.
  - a) Daniel Benor
  - b) Dr Kurien
  - c) M.S. Swaminathan
  - d) Panjab Rao Deshmukh
- 9) Kirloskar Vasundhara International Film Festival is organized for creating awareness about _____.
  - a) Cultural
  - b) Economic
  - c) Environmental
  - d) Social
- 10) Every year Human Development Index report is prepared by _____.
  - a) UNESCO
  - b) UNO
  - c) UNDP
  - d) UNEP

- 11) The United Nations Millennium Development Goals (MDGs) were eight goals that UN member states had to achieve by _____.
  - a) year 2010
  - b) year 2015
  - c) year 2025
  - d) year 2030
- 12) Greta Thunberg is a Swedish youth activist who has received worldwide recognition for her efforts to fight _____.
  - a) Climate Change
  - b) Gender Equality
  - c) Terrorism
  - d) Migration
- 13) The ozone layer is a thin part of the Earth's atmosphere that absorbs almost all of the Sun's harmful _____.
  - a) Ultraviolet
  - b) Thermal
  - c) Gama
  - d) infrared
- 14) Draft of Indian Education policy 'Nayi Talim' was prepared by _____.
  - a) Lokmanya Tilak
  - b) Mahatma Gandhi
  - c) Pandit Nehru
  - d) Dr. Radha Krishnan
- 15) Modernization theory is developed by _____.
  - a) Evert Rogers
  - b) Nora Qubral
  - c) Daniel Lerner
  - d) Denis McQuill
- 16) The book 'Diffusion of Innovation' is authored by _____.
  - a) Daniel Lerner
  - b) Evert Rogers
  - c) Nora Qubral
  - d) Wilbur Shramm

Q.2 Write answer (Any Four)

16

- a) Mention the contribution of Nora Qubral.
- b) Where and in what period was the Jhabua project was implemented?
- c) What does Diffusion of Innovation theory explain?
- d) What were the objective of Kheda Project?
- e) What role can social media play in development?
- f) What is your understanding of the New International Economic Order?
- g) Who proposed the theory of Dependency and why?

Q.3 Write answers (any two)

16

- a) What contribution has newspapers made to the development process do far? What role is playing in development today? Discuss critically.
- b) When, where and why was the Kheda Communication Project (KCP) implemented? What did it achieve?
- c) Who proposed the theory that 'media is a magic multiplier'? Give details of this theory.

Q.4 Give answer in detail (any one)

16

- a) Write a note on SITE project. Discuss in detail in detail the objective of the project, its implementation and results.
- b) Write the difference between Modernization theory and Mahatma Gandhi's theory of self-sufficiency. Which of these theories seems to be the most today? Explain with reasons.

Q.5 Answer the following question in details.

16

What are Sustainable Development Goals? Why goals are finalized? Which accords to be achievable by year 2030? Why?

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2023
MASS COMMUNICATION

Radio Journalism and Production (MA23305)

Day & Date: Wednesday, 12-07-2023
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा

16

- 1) ए. एम. म्हणजे ---- होय.
 अ) ऑप्लिटयूड मॉड्युलेशन   ब) ऍव्हरेज मॉड्युलेशन
 क) एक्यूरेट मॉड्युलेशन   ड) यापैकी नाही
- 2) ---- रेडिओ कार्यक्रम निर्मितीचा भाग नाही.
 अ) ध्वनी   ब) शब्द
 क) व्हिडिओ   ड) यापैकी नाही
- 3) मार्कोनी हे ---- चे संशोधक आहेत.
 अ) रेडिओ   ब) सॅटेलाईट
 क) टेलिफोन   ड) यापैकी नाही
- 4) ---- हे विद्युत ऊर्जेचे रूपांतर ध्वनीमध्ये होते.
 अ) स्वीचर   ब) टेलिप्रॉक्टर
 क) माईक   ड) कॅमेरा
- 5) रेडिओच्या ग्राहकास ---- असे संबोधतात.
 अ) ग्राहक   ब) श्रोता
 क) वापरकर्ता   ड) यापैकी नाही
- 6) वेब रेडिओमध्ये वेबचा अर्थ ---- आहे.
 अ) इंटरनेट   ब) वाणी
 क) वृत्त   ड) यापैकी नाही
- 7) ओ. बी. व्हॅन ही ---- साठी उपयुक्त आहे.
 अ) बाहय प्रसारण   ब) बाहय चित्रीकरण
 क) बाहय संकलन   ड) यापैकी सर्व
- 8) रेडिओचे डिजिटल डिस्प्ले सूचित करतात ----.
 अ) नेटवर्क   ब) व्हिडीओ
 क) कार्यक्रमांची पोस्टर्स   ड) यापैकी नाही
- 9) ई. एन. जी मध्ये 'जी' म्हणजे ---- होय.
 अ) गॅदरिंग   ब) गॅजेट
 क) गुप   ड) यापैकी नाही

- 10) ——— हे रेडिओ स्टुडिओचा भाग नाही.
 अ) ऑडिओ मिक्सर   ब) व्हिडिओ मिक्सर
 क) ध्वनी संपादन सॉफ्टवेअर   ड) यापैकी नाही
- 11) भारतात रेडिओ ——— साली सुरु झाला.
 अ) 1925   ब) 1923
 क) 1928   ड) यापैकी नाही
- 12) रेडिओची फ्रिक्वेंसी ——— एककात मोजली जाते.
 अ) हर्ट्ज   ब) केल्विन
 क) फॅरनहाइट   ड) यापैकी नाही
- 13) एस. एफ. एक्स. इफेक्ट ——— मध्ये वापरतात.
 अ) संहिता लेखन   ब) सादरीकरण
 क) ध्वनी संकलन   ड) यापैकी नाही
- 14) ——— प्रसारण साखळीचा भाग नाही .
 अ) निर्मिती स्टुडिओ   ब) ट्रान्समिशन स्टुडिओ
 क) नियंत्रण कक्ष   ड) यापैकी नाही
- 15) ——— हा एक उपकरण आहे जो रेडिओ कार्यक्रमांचे इलेक्ट्रॉनिक सिग्नल पाठवतो.
 अ) ट्रान्समीटर   ब) मायक्रोफोन
 क) हेडफोन   ड) यापैकी नाही
- 16) ध्वनिशास्त्र ———शी संबंधित आहे.
 अ) भौतिकशास्त्र   ब) रसायनशास्त्र
 क) जैवशास्त्र   ड) यापैकी नाही

- प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही चार) 16
 अ) रेडिओ स्टुडिओमधील साधने कोणती आहेत?
 ब) रेडिओ अँकरच्या जबाबदाऱ्या कोणत्या आहेत?
 क) संहिता लेखन यावरती लिहा.
 ड) रेडिओवरील संवाद या विषयावरती संक्षिप्त टिप लिहा.
 इ) कंसोलची रेडीओ स्टुडिओ मधील कार्ये कोणती आहेत?
 ई) 'व्हाइस ओव्हर' या विषयावरती संक्षिप्त टिप लिहा.
- प्र.3 खालील प्रश्नाची उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) 16
 अ) मायक्रोफोनचे महत्त्व समजावून सांगा.
 ब) रेडिओ प्रसारणाची व्याख्या करा आणि त्याची प्रक्रिया समजावून सांगा.
 क) रेडिओ माहितीपट या विषयावरती लिहा.
 ड) रेडिओ स्टुडिओमधील कर्मचाऱ्यांच्या भूमिका आणि जबाबदाऱ्या लिहा.
- प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 16
 अ) रेडिओ वरील कार्यक्रमांच्या विविध प्रकारांवर सोदाहरण चर्चा करा.
 ब) रेडिओची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
- प्र.5 रेडिओ कार्यक्रम निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा. 16

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2023
MASS COMMUNICATION
Radio Journalism and Production (MA23305)

Day & Date: Wednesday, 12-07-2023
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) All questions carry equal marks.

Q.1 Multiple Choice Questions.

16

- 1) AM Stands for _____.
 a) Amplitude Modulation   b) Average Modulation
 c) Accurate Modulation   d) None of these
- 2) _____ is not part of radio programme production.
 a) Sound   b) Words
 c) Video   d) None of these
- 3) Marconi is the inventor of _____.
 a) Radio   b) Satellite
 c) Telephone   d) None of these
- 4) _____ converts electric energy into sound.
 a) Switcher   b) Teleprompter
 c) Mic   d) Camera
- 5) Customer of the radio is called as _____.
 a) Customer   b) Listener
 c) User   d) None of these
- 6) What is the meaning of Web in Web Radio _____.
 a) Internet   b) Voice
 c) News   d) None of these
- 7) OB van useful for _____.
 a) Outdoor broadcasting   b) Outdoor shooting
 c) Outdoor Editing   d) All of these
- 8) Digital Displays of radio indicates _____.
 a) Network   b) Video
 c) Posters of Programs   d) None of these
- 9) In ENG 'G' stands for _____.
 a) Gathering   b) Gadget
 c) Group   d) None of these
- 10) _____ is not a part of the radio studio.
 a) Audio Mixer   b) Video Mixer
 c) Sound Editing Software   d) None of these
- 11) In India Radio Started in _____.
 a) 1925   b) 1923
 c) 1928   d) None of these

- 12) Frequency is measured in the unit _____.
a) Hertz   b) Kelvin
c) Fahrenheit   d) None of these
- 13) SFX effect using in _____.
a) Scripting   b) Presentation
c) Sound Editing   d) None of these
- 14) _____ is not a part of the broadcast chain.
a) Production Studio   b) Transmission Studio
c) Control Room   d) None of these
- 15) _____ is equipment that sends out electronic signals of radio programmes.
a) Transmitter   b) Microphone
c) Headphone   d) None of these
- 16) Acoustic is related with _____.
a) Physics   b) Chemistry
c) Biology   d) None of these

Q.2 Answer the following questions. (Any Four out of Six) 16
a) What are radio studio properties?
b) What are the responsibilities of a radio anchor?
c) Write on script writing.
d) Write short note on 'Communication on radio'.
e) What are the functions console in studio?
f) Write short note on 'Voice-over'.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two out of Four) 16
a) Explain the significance of the microphone.
b) Define radio transmission and explain its process.
c) Write on the topic Radio Documentary.
d) Write down the roles and responsibilities of staff in a radio studio.

Q.4 Answer the following questions. (Any One out of Two) 16
a) Discuss various formats of radio programmes with examples.
b) What are the characteristics of radio?

Q.5 Explain the process of radio program making. 16

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023**

Television Journalism and Production (MA23401)

Day & Date: Monday, 10-07-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 बहुपर्यायी प्रश्न

16

- 1) फ्रेमची श्रृंखला म्हणजे ---- होय.
अ) प्रसंग
क) अँगल
ब) शॉट
ड) यापैकी नाही
- 2) स्ट्रीजर म्हणजे ---- होय.
अ) अर्धवेळ वार्ताहर
क) मुख्य वार्ताहर
ब) विशेष वार्ताहर
ड) यापैकी नाही
- 3) आवाजाच्या स्वरनियमनाचे ---- हे घटक आहेत.
अ) शक्ती
क) अ आणि ब दोन्ही
ब) अंतर
ड) यापैकी नाही
- 4) ---- हा पटकथा संहितेचा भाग आहे.
अ) स्थळ
क) अ आणि ब दोन्ही
ब) वेळ
ड) यापैकी नाही
- 5) दृश्य संवादाचा ---- हा एक भाग आहे.
अ) रंग
क) चिन्हे
ब) पात्र
ड) यापैकी सर्व
- 6) फ्रेम ही संज्ञा ---- मध्ये वापरतात.
अ) व्हॉइस रेकॉर्डिंग
क) चित्रीकरण
ब) व्हॉइस एडिटींग
ड) यापैकी सर्व
- 7) ---- हा चांगल्या संहितेचा घटक आहे.
अ) उद्देश
क) परिचयात्मकता
ब) साधेपणा
ड) यापैकी सर्व
- 8) पी. टी. सी. मध्ये 'पी' म्हणजे ---- होय.
अ) पीस
क) प्रिंट
ब) पॉईंट
ड) यापैकी नाही
- 9) ई. एन. जी. मध्ये 'जी' म्हणजे ---- होय.
अ) गॅदरिंग
क) ग्रुप
ब) गॅजेट
ड) यापैकी नाही

- 10) टीव्ही वरील बातमीपत्रात बहुतांश ----- हा शॉट वापरला जातो.
 अ) मिड शॉट
 ब) लॉग शॉट
 क) क्लोज अप शॉट
 ड) यापैकी नाही
- 11) ----- हा टीव्ही स्टुडिओचा भाग आहे.
 अ) ग्रीन रूम
 ब) लाईट रूम
 क) पी. सी. आर. रूम
 ड) यापैकी सर्व
- 12) कॅमेऱ्याची वरून खाली होणारी हालचाल म्हणजे ----- होय.
 अ) पॅन
 ब) झूम
 क) टिल्ट
 ड) यापैकी नाही
- 13) रोडीज हा ----- कार्यक्रमाचा प्रकार आहे.
 अ) सिटकॉम
 ब) रियालिटी शो
 क) अ आणि ब दोन्ही
 ड) यापैकी नाही
- 14) सायन्स हा ----- वाहिनीचा प्रकार आहे.
 अ) वृत्त
 ब) माहितीपट
 क) अ आणि ब दोन्ही
 ड) यापैकी नाही
- 15) टीव्ही कार्यक्रम निर्मितीमध्ये ----- प्रकारची प्रकाशयोजना वापरली जात नाही.
 अ) लो की
 ब) हाय की
 क) बॅक लाईट
 ड) यापैकी नाही
- 16) टीव्हीवरील बातमीच्या अँकरिंगमध्ये ----- मेकअप केला जातो.
 अ) मूळ मेकअप
 ब) नववधू मेकअप
 क) पात्रासाठीचा मेकअप
 ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालील प्रश्नांची संक्षिप्त उत्तरे द्या. (कोणतेही चार)

16

- अ) मेकअप या विषयावरती संक्षिप्त टिप लिहा.
 ब) कार्पोरेट व्हिडीओची व्याख्या करा. उदाहरणासहित स्पष्ट करा.
 क) टीव्हीवरील कार्यक्रम निर्मिती आणि संशोधन या विषयावरती लिहा.
 ड) अँकरची भूमिका काय आहे?
 इ) संहिता लेखन यावरती लिहा.
 ई) स्टुडिओमधील प्रकाशयोजना ही संकल्पना स्पष्ट करा. त्याच्या परिणामांवर चर्चा करा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन)

16

- अ) स्टुडिओमधील साधने कोणती आहेत?
 ब) टीव्हीवरील बातमीसाठी आर्थिक वार्ताकनावर सविस्तर लिहा.
 क) कॅमेरा मोउंटिंग म्हणजे काय?
 ड) पीस टू कॅमेरा ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर द्या.

16

- अ) टीव्ही वरील कार्यक्रमांच्या विविध प्रकारांवर सोदाहरण चर्चा करा.
- ब) दृक संवाद म्हणजे काय?

प्र.5 टीव्ही स्टुडिओची रचना आणि विविध विभागाची कार्ये स्पष्ट करा.

16

Seat
No.**M.A. (Mass Communication) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023****Television Journalism and Production (MA23401)**

Day & Date: Monday, 10-07-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) All questions carry equal marks.**Q.1 Multiple Choice Questions.**

16

- 1) A series of frames means _____.
a) Scene
b) Shot
c) Angle
d) None of these
- 2) Stringer means _____.
a) Part time reporter
b) Special reporter
c) Chief reporter
d) None of these
- 3) _____ is the element of voice modulation.
a) Power
b) Space
c) Both a) and b)
d) None of these
- 4) _____ is the part of screenplay script.
a) Location
b) Timing
c) Both a) and b)
d) None of these
- 5) _____ is the part of visual communication.
a) Colour
b) Characters
c) Signs
d) All of these
- 6) Frame term used in _____.
a) Voice Recording
b) Voice Editing
c) Shooting
d) None of these
- 7) A good script has _____ component.
a) Purpose
b) Simplicity
c) Familiarity
d) All of these
- 8) In PT C 'P' stands for _____.
a) Piece
b) Point
c) Print
d) None of these
- 9) In ENG 'G' stands for _____.
a) Gathering
b) Gadget
c) Group
d) None of these
- 10) _____ shot mostly used in TV news.
a) Mid Shot
b) Long Shot
c) Close Up shot
d) None of these
- 11) _____ is the part of TV studio.
a) Green Room
b) Light Room
c) PCR Room
d) All of these

Seat
No.

Set P

**M.A. (Mass Communication) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023**

Advertising and Social Marketing (MA23402)

Day & Date: Wednesday, 12-07-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) जाहीरातींनी सामाजिक —आर्थिक बदल घडवून आणू शकतात यावर तुमचा विश्वास आहे का?
  - अ) नक्कीच
  - ब) जर मीडियाचे ठसे असतील आणि प्रेक्षक सामग्री खरेदी करण्यास इच्छुक आणि सक्षम असतील तरच
  - क) एखादा देश किंवा समाज प्रवाही असेल तरच
  - ड) नक्कीच नाही
- 2) ——— जाहिरात योगदान देते
  - अ) समाजाची किंवा देशाची आर्थिक वाढ
  - ब) राष्ट्रीय राजधानी
  - क) विपणन फर्मची शक्ती
  - ड) आधीच गजबजलेल्या बाजारपेठेत गोंधळ
- 3) खालील जाहिरातींची सर्वात मोठी मर्यादा आहे.
  - अ) हे ग्राहकांना आवश्यक नसलेल्या वस्तू खरेदी करण्यास भाग पाडते.
  - ब) हे ग्लॉस आणि स्वप्ने देखील विकते आणि संभाव्य खरेदीदारांना स्वप्ने देखील विकते.
  - क) हे ग्राहकांना बाजारात नवीन उत्पादनांच्या आगमनाबद्दल सांगते.
  - ड) वरील सर्व
- 4) बाय डीफॉल्ट जाहिरात ——— वर केली जाते.
  - अ) मर्यादित प्रमाणात
  - ब) मास स्केल
  - क) फक्त कॉर्पोरेट स्तर
  - ड) फक्त सामाजिक स्तर
- 5) खालील जाहिरातींचे कार्य नाही
  - अ) माहिती
  - ब) ब्रँड प्रतिमा इमारत
  - क) मन वळवणे
  - ड) किंमत
- 6) सामाजिक जबाबदारीची पूर्तता करणे ही ——— संकल्पनेतील एक आवश्यक गोष्ट आहे.
  - अ) सामाजिक
  - ब) उत्पादन
  - क) उत्पादन
  - ड) देवाणघेवाण

- 7) ——— ही मार्केटिंगची सर्वात जुनी संकल्पना आहे.
 अ) उत्पादन ब) देवाणघेवाण
 क) उत्पादन ड) विपणन
- 8) ——— संकल्पना ग्राहकांभोवती फिरते.
 अ) उत्पादन ब) विपणन
 क) देवाणघेवाण ड) विक्री
- 9) ——— संकल्पना चार स्तंभांवर अवलंबूल आहे : लक्ष्य बाजार, ग्राहकांच्या गरजा,एकात्मिक विपणन आणि नफा
 अ) उत्पादन ब) उत्पादन
 क) विपणन ड) समग्र
- 10) ——— म्हणजे एका कंपनीकडून एकापेक्षा जास्त उत्पादने बाजारात आणणे.
 अ) उत्पादन मिश्रण ब) बाजार विभाजन
 क) जाहिरात मिश्रण ड) वितरण मिश्रण
- 11) विविध बाजारपेठांमध्य वस्तूचे विविध गटांमध्ये वर्गीकरण म्हणजे ———
 अ) विपणन ब) विपणन माहिती प्रणाली
 क) विपणन संधी अलगाव ड) बाजार विभाजन
- 12) ——— पद्धती म्हणजे सर्व माहिती अंदाजांचे विश्लेषण आणि सादरीकरण
 अ) विपणन माहिती प्रणाली ब) ग्राहक संबंध व्यवस्थापन
 क) विपणन संधी अलगाव ड) खरेदी प्रक्रिया
- 13) ——— मार्केटिंग समस्या सोडवण्यात सकारात्मक भूमिका बजावते
 अ) विपणन संशोधन ब) ग्राहक वर्तन
 क) उत्पादन संकल्पना ड) व्यवस्थापन
- 14) ——— ग्राहकाच्या गरजा ओळखण्याची आणि त्यांची पूर्तता करण्याची प्रक्रिया आहे.
 अ) विपणन ब) विक्री
 क) वितरण ड) जाहिरात
- 15) ——— शी संबंधित पॉप-अप जाहिरात आहे.
 अ) वर्तमानपत्रे ब) मासिके
 क) रेडिओ ड) इंटरनेट
- 16) एएएआय चे पूर्णरूप ——— आहे
 अ) अॅडव्हर्टायझिंग एजन्सीस असोसिएशन ऑफ इंडिया
 ब) अॅडव्हर्टायझिंग असोसिएशन एजन्सीस ऑफ इंडिया
 क) ऑडिओ अॅडव्हर्टायझिंग असोसिएशन ऑफ इंडिया
 ड) असोसिएशन ऑफ अॅडव्हर्टायझिंग एजन्सी ऑफ इंडिया

प्र.2 संक्षिप्त टिपा लिहा.

- अ) ब्रांड काय आहे?
 ब) ऑनलाईन विपणन

- क) सहकारी जाहिरात
- ड) समाजिक विपणन
- इ) ब्रांड जागुती
- ई) ब्रांड चे प्रकार

- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- अ) सामाजिक विपणनाचे महत्व स्पष्ट करा.
  - ब) जाहिरातीसाठी आचारसंहितेवर चर्चा करा.
  - क) वर्गीकृत जाहिरात आणि वर्गीकृत प्रदर्शन जाहिरातीमधील फरक स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा 16
- अ) जाहिरातीमधील रेखांकनाच्या (ग्राफिक्सच्या) भूमिकेचे वर्णन करा.
  - ब) जाहिरात मोहीम स्पष्ट करा.
- प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. 16
- जाहिरातीचे विविध प्रकार उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

Seat
No.

**M.A. (Mass Communication) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Advertising and Social Marketing (MA23402)**

Day & Date: Wednesday, 12-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions**16**

- 1) Do you believe that advertising can bring about socio-economic change?
  - a) Certainly
  - b) Only if media have their footprints and audience are willing and able to buy the content
  - c) Only if a country or society is affluent
  - d) Certainly not
- 2) Advertising contributes to _____
  - a) Economic growth of society or country
  - b) National Capital
  - c) Power of marketing Firms
  - d) Chaos in the already congested marketplace
- 3) The following is the biggest limitation of advertising.
  - a) It forces the consumer to buy the things he does not need
  - b) It sells gloss and dreams too and dreams to prospective buyers
  - c) It tells consumers about the arrival of new products in the market
  - d) All of the above
- 4) By default advertising is done on a _____

a) Limited scale	b) Mass Scale
c) Corporate Level only	d) Societal Level only
- 5) _____ is not a function of advertising.

a) Information	b) Brand image Building
c) Persuasion	d) Pricing
- 6) Fulfilling social responsibility is one of the essentials of _____ concept.

a) Societal	b) Production
c) Product	d) Exchange
- 7) _____ is the oldest concept of marketing.

a) Product	b) Exchange
c) Production	d) Marketing
- 8) _____ concept revolves around the customers.

a) Production	b) Marketing
c) Exchange	d) Selling

- 9) The _____ concept rests on four pillars: target market, customer needs, integrated marketing and profitability.
- a) Product
  - b) Production
  - c) Marketing
  - d) Holistic
- 10) _____ means bringing more than one product from a company to market.
- a) Product mix
  - b) Market segmentation
  - c) Promotion mix
  - d) Distribution mix
- 11) Classification of goods into different groups in different markets means _____.
- a) Marketing
  - b) Marketing information system
  - c) Marketing opportunities isolation
  - d) Market segmentation
- 12) _____ Methods are the analysis and presentation of all information estimates.
- a) Marketing information system
  - b) Consumer relationship management
  - c) Marketing opportunities isolation
  - d) Buying process
- 13) _____ plays a positive role in solving marketing problems.
- a) Marketing Research
  - b) Customer behavior
  - c) Product concept
  - d) Management
- 14) _____ is the process of identifying and satisfying the needs of the customer.
- a) Marketing
  - b) Sales
  - c) Distribution
  - d) Advertising
- 15) Pop- Up advertisement related to _____.
- a) Newspapers
  - b) Magazines
  - c) Radio
  - d) Internet
- 16) AAAI stand for _____.
- a) Advertising Agencies Association of India
  - b) Advertising Association Agencies of India
  - c) Audio Advertising Association of India
  - d) Association of Advertising agencies of India

Q.2 Write short answer. (any 4)**16**

- a) What is Brand
- b) Online Marketing
- c) Cooperative Advertisement
- d) Social Marketing
- e) Brand Awareness
- f) Types of Brands

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)**16**

- a) Explain the importance of social marketing.
- b) Discuss on code of conduct for Advertisement.
- c) Explain the difference between classified Advertisement and classified display advertisement.

- Q.4 Answer the following questions in details. (Any one)** **16**
- a) Describe the role of graphics in advertisement.
  - b) Explain the advertising campaign.
- Q.5 Answer the following question in details.** **16**
- Explain the various types of Advertising with examples.

- 9) ---- ने वृत्तपत्र विकास आयोगाची स्थापना करण्याची शिफारस केली.
 अ) चंदा समिती ब) पहिला वृत्तपत्र आयोग
 क) वर्गीस समिती ड) दुसरा वृत्तपत्र आयोग
- 10) ---- हा एक अनधिकृत वापर आहे, विशेषतः पेटंट किंवा कॉपीराइटचा.
 अ) उल्लंघन ब) गोपनीयतेवर आक्रमण
 क) निंदा ड) मानहानी
- 11) 'धर्मनिरपेक्ष' ही संज्ञा ---- व्या दुरुस्तीद्वारे प्रास्ताविकात समाविष्ट करण्यात आली.
 अ) 74 व्या ब) 73 व्या
 क) 44 व्या ड) 42 व्या
- 12) तक्रारदात्या व्यक्तीने दिलेली जी माहिती पोलिस अधिकारी नोंदवून घेतात त्यास ---- म्हणतात.
 अ) ए. आय. आर ब) एफ. आय. आर
 क) जी. आर ड) सी. आर
- 13) भा. द. वि कलम 500-502 म्हणते की जो कोणी दुसऱ्याची बदनामी करतो त्याला कमाल ---- साध्या कारावासाची शिक्षा होऊ शकते..
 अ) एक वर्षे ब) दोन वर्षे
 क) तीन वर्षे ड) चार वर्षे
- 14) बौद्धिक संपदा हक्कांमध्ये ---- समाविष्ट नाही.
 अ) ट्रेडमार्क ब) पेटंट
 क) दिवाणी ड) औद्योगिक डिझाइन
- 15) भारतात ---- पासून आणीबाणी लागू करण्यात आली.
 अ) 25 ऑगस्ट 1975 ब) 25 जून 1975
 क) 15 ऑगस्ट 1975 ड) 5 जून 1975
- 16) ---- हा मौखिक बदनामीचा एक प्रकार आहे.
 अ) लायबेल ब) स्लँडर
 क) चोरी ड) प्रताधिकार

प्र.2 संक्षिप्त उत्तरे द्या (कोणतेही चार)

16

- अ) प्रताधिकार कायद्याची चर्चा करा.
 ब) ए. बी. सी. चे कार्य विषद करा.
 क) विशेषाधिकार कायद्याचे महत्त्व सांगा.
 ड) संविधानाच्या प्रास्ताविकेचे महत्त्व काय आहे?
 इ) आणीबाणीच्या काळात भारतीय माध्यमांनी कोणता अनुभव घेतला?
 ई) 'खाजगीपणाच्या' अधिकाराबद्दल तुमचे आकलन काय आहे?

- प्र.3** खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **16**
- अ) माहिती अधिकार कायदा पत्रकारांसाठी उपयुक्त आहे असे तुम्हाला वाटते का? उदाहरणे द्या.
- ब) न्यायालयाचा अवमान म्हणजे काय? अवमान कारवाईमध्ये पत्रकारांना कोणते संरक्षण उपलब्ध आहे?
- क) औषधे आणि जादूई उपाय (आक्षेपार्ह जाहिराती) कायदा याबाबत चर्चा करा.
- ड) श्रमिक पत्रकार कायदा स्पष्ट करा. या कायद्याचा पत्रकारांना कसा फायदा झाला?
- प्र.4** सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **16**
- अ) प्रेस कौन्सिल ऑफ इंडियाची स्थापना केव्हा व कोणत्या उद्देशाने झाली? तिची पुनर्स्थापना का करावी लागली?
- ब) भारतीय राज्यघटनेची गुणवैशिष्ट्ये विषद करा.
- प्र.5** दुसऱ्या वृत्तपत्र आयोगाची नियुक्ती का करण्यात आली? या आयोगाच्या प्रमुख शिफारसी सांगा आणि त्यातून काय साध्य झाले ते विषद करा. **16**

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2023
MASS COMMUNICATION
Media Law and Ethics (MA23403)

Day & Date: Friday, 14-07-2023
 Time: 03:00 PM To 6:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose correct alternative.

16

- 1) The Press Council of India consists of _____ other than chairman.
  - a) Twenty two
  - b) Twenty eight
  - c) Twenty three
  - d) Twenty five
- 2) Right to _____ is not a fundamental right.
  - a) Property
  - b) Freedom
  - c) Equality
  - d) Constitutional remedies
- 3) On 20 December 1955 _____ came into force.
  - a) Press Council of India
  - b) Indian Newspaper Society
  - c) The Working Journalist Act
  - d) India Penal code
- 4) Provision of Article 124 (A) in Indian Penal code is related to _____.
  - a) Emergency
  - b) Privileges
  - c) Sedition
  - d) Copyright
- 5) Price-page schedule should be introduced was the recommendation of _____.
  - a) Chanda Committee
  - b) First Press Commission
  - c) Varghese Committee
  - d) Second Press Commission
- 6) At present films are certified under _____ categories.
  - a) Three
  - b) Four
  - c) Five
  - d) Six
- 7) Right to Information Act was came in to existence first in _____ state.
  - a) Maharashtra
  - b) Rajasthan
  - c) Tamilnadu
  - d) Madhya Pradesh
- 8) To improve the standard of news agencies and Newspapers _____ was reconstituted.
  - a) press council
  - b) wage boards
  - c) Press Association
  - d) Prasar Bharti
- 9) _____ recommended the establishment of Newspaper Development Commission.
  - a) Chanda committee
  - b) First Press Commission
  - c) Varghese Committee
  - d) Second Press commission
- 10) _____ is an unauthorized use, typically of a patent or copyright.
  - a) Infringement
  - b) invasion of privacy
  - c) Slander
  - d) Libel

- 9) 'सायबर स्पेस' चा संबंध खालीलपैकी कशाशी आहे.
 अ) गुन्हेगारी ब) राजकारण
 क) वर्ल्ड वाईड वेब ड) मोबाईल
- 10) खालीलपैकी कोणती होस्टिंग कंपनी आहे.
 अ) होस्टिंगराजा ब) फिनोलेक्स
 क) किंगफिशन ड) नेस्ले
- 11) व्हीएफएक्सचे पूर्णरूप कोणते?
 अ) व्हिज्युअल इफेक्ट्स ब) व्हायरल इफेक्ट्स
 क) व्हिजन इफेक्ट्स ड) व्यूव्ह इफेक्ट्स
- 12) वेबपेज निर्मितीसाठीची भाषा कोणती?
 अ) श्री लिपी ब) एच. टी. एम. एल.
 क) आय. एम. एस. ड) यापैकी नाही
- 13) पॉपअप जाहिरात म्हणजे काय?
 अ) वृत्तपत्रातील जाहिरात ब) मासिकातील जाहिरात
 क) भिंतीवरील जाहिरात ड) इंटरनेट जाहिरात
- 14) स्मार्टफोन हे कशाचे सर्वोत्तम उदाहरण आहे?
 अ) माध्यम एकीकरण ब) टाईमपास
 क) संवाद ड) यापैकी नाही
- 15) यू-ट्यूब व्हिडीओची लोकप्रियता कशात मोजली जाते?
 अ) वाचक ब) जनता
 क) व्यूव्हस ड) यापैकी नाही.
- 16) राजकीय पत्रकारितेला वाहिलेले डिजिटल माध्यम कोणते?
 अ) सरकार टाईम्स ब) महाराष्ट्र शासन
 क) राजकारणनामा ड) सरकारनामा

प्र.2 संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणतेही 4)

16

- अ) प्रिसिजन जर्नालिझम
 ब) मोबाईल जर्नालिझम
 क) यू-ट्यूब
 ड) मीडिया कन्व्हर्जन्स
 इ) व्हॉट्सअप
 ई) सोशल मीडिया

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) डिजिटल पत्रकारितेद्वारे माहिती, शिक्षण आणि मनोरंजन ही उद्दिष्टे साध्य होतात का याची चर्चा करा?
 ब) इंटरनेटचा उगम आणि विकास लिहा.
 क) मीडिया कन्व्हर्जन्सचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा?

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा 16
- अ) डिजिटल पत्रकारितेतील माहितीचे स्रोत सांगा. मजकूर नियोजनाचे महत्त्व विशद करा.
- किंवा**
- ब) फेक न्यूजचा समाजावर होणारा परिणाम सविस्तर लिहा.
- प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा 16
- डिजिटल माध्यमांचे स्वरूप सांगून जनसंज्ञापनातील महत्त्व विषद करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2023
MASS COMMUNICATION**

Online Journalism and Social Media Management (MA23407)

Day & Date: Sunday, 16-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

16

- 1) In which article is freedom of speech and expression mentioned?
  - a) 360
  - b) 19-1 (A)
  - c) 420
  - d) 120
- 2) Who invented the first computer?
  - a) Team Berners Lee
  - b) Charles Babbage
  - c) Mark Zuckerberg
  - d) None of this
- 3) Who was the first Information and Broadcasting Minister of India?
  - a) Narendra Modi
  - b) Sardar Vallabhbhai Patel
  - c) Prakash Javadekar
  - d) Anurag Thakur
- 4) Who started the first e-newspaper in India?
  - a) Indian Express
  - b) Time of India
  - c) The Hindu
  - d) None of this
- 5) What is the full form of OTT?
  - a) Over The Ten
  - b) Over The Top
  - c) Over The Train
  - d) On The Top
- 6) How is text uploaded to an online newspaper?
  - a) Dashboard
  - b) Notice board
  - c) Blackboard
  - d) None of this
- 7) Which of the following social media broadcasting sites?
  - a) Sarkarnama
  - b) Streamyard
  - c) Marketyard
  - d) None of this
- 8) What is interactivity?
  - a) Acceptance and response
  - b) Network
  - c) Broken communication
  - d) None of this
- 9) 'Cyberspace' is related to which of the following?
  - a) Crime
  - b) Politics
  - c) Word wide web
  - d) Mobile
- 10) Which of the following is a hosting company?
  - a) Hosting Raja
  - b) Finolex
  - c) Kingfisher
  - d) Nestle
- 11) What is the full form of VFX?
  - a) Visual effects
  - b) Viral effects
  - c) Vision effects
  - d) View effects

- 12)** What is the language for webpage creation?
a) Shree Lipi
b) HTML
c) I.M.S.
d) None of this
- 13)** What is a popup Ad?
a) Newspaper Advertisement
b) Magazine advertising
c) Advertising on the wall
d) Internet advertising
- 14)** Smartphones are the best example of what?
a) Media Convergence
b) Time Pass
c) Communication
d) None of this
- 15)** What measures the popularity of YouTube videos?
a) Reader
b) Public
c) Views
d) None of this
- 16)** What is the digital medium devoted to political journalism?
a) Sarkar Times
b) Maharashtra Shasan
c) Rajkarannama
d) Sarkamama

Q.2 Write short answer. (any 4)

16

- a) Precision Journalism
b) Mobile Journalism
c) YouTube
d) Media Convergence
e) WhatsApp
f) Social Media

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

16

- a) Discuss whether the goals of information, education and entertainment are achieved through digital journalism.
b) Write the origin and development of internet.
c) Explain the advantages and disadvantages of media conversions.

Q.4 Answer the following questions in details. (Any one)

16

- a) What are the sources of information in digital journalism? Explain the importance of content planning.

OR

- b) Write the effect of fake news on the society in detail.

Q.5 Answer the following questions in details.

16

Explain the importance of mass communication by describing the nature of digital media.